

1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улууһун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга «Сыл бастыг хаһыата»

Кэрэ эйгэтигэр

ДЬҮӨГЭЛИИЛЭР СЭРГЭХСИТТИЛЭР

Ааспыт өрөбүлгэ А. Шестаков аатынан культура киинигэр биер дойдулаахпыт, журналист, СӨ култууратын туйгуна, Салбан нэһилиэтин бочуоттаах олохтооҕо, «Киин куорат» хаһыат корреспондента, саха эстрадатын чабылхай сулустарын сырдатар кинигэлэр автордара Наталия Протопопова-Натали «Дьүөгэлиилэр» диэн сана кинигэтин сүрэхтиир дьоро киэһэтэ буолан ааста. Манна сүрүн ыалдьыттарынан кинигэ геройдара ырыаһыттар Далаана, Ника, Олимпия буоллулар.

Бу күн айар куттаах биер дойдулаахпыттар улуус баһылыга А.П. Атласов бочуотунай грамота, Салбан нэһилиэтин баһылыга А. Новиков, культура управлениетын начальнига Елена Заровняева, культура киинин директора Александра Парникова үөрүүлээх быһыыга-майгыга махтал суруктары туттаргытара, итинэн айар, суруйар талааннаах биер бастыг эдэр суруналыһыт үлэтинэн-хамнаһынан киэн тутталларын этэн туран, истинник ээрдэлээбиттэрэ. Хардатын

Наталия кинигэтин геройдара, биер күн икки ырыа түһүлгэтин бэлэхтэтиллэр. Онуоха кинилэри үгүс киһи кэлэн астына, дуохуйа көрдө-иһиттэ. Ол тухары киһиэхэ эрэ барытыгар бэриллбэт маанылаах куоластаах, ыллыыр, айар талааннаах «Дьүөгэлиилэр» хас биердии сыанаа тахсыылара үрдүктүк биһирэнэн ытыс хабыллар тыаһынан арыалланна...

Наталия дьоро киэһэ туһунан санаатын бу курдук үлэһиннэ: «Күүспүт, кэтэспит кэнсиэрим, биер дойдулаахтарбар кинигэбин сүрэхтиир дьоро күнүм, наһаа үчүгэйдик ааста. «Дьүөгэлиилэр» кинигэм геройдара Далаана, Ника, Олимпия миигин өйөөн кэлэн, улууһум олохтоохторугар ырыа киэһэтин олус табыллан бэлэхтэтиллэр. Икки кэнсиэр тухары саала иһэ тобус-толору көрөөччүнэн туолан көрсүбүтүгэр, дьоммор-сэргэбэр барыгытыгар, чуолан, улуус, нэһилиэгим баһылыктарыгар, культура управлениетыгар, культура киинин бука бары үлэһиттэригэр махтанабын!».

Л. НОГОВИЦЫНА

Депутат —
норуот киһитэ

Бу нэдиэлэбэ, сэттинньи 25 күнүгэр, СР Бастакы Президентэ, РФ Государственной Дума Федеральнай Мунньабын депутата Михаил Ефимович Николаев общественной көмөлөһөөччүтүнэн, «Киин куорат» хаһыат редактора Иван Петрович Ушницкайдыын биһиги улууспутугар тахсаннар, күнү быһа нэһилиэктэргэ сылдьан олохпутун-дьаһахпыттын, үлэбитин-хамнаспытын кытта билистилэр.

Михаил Ефимовичи Партизанга улууспут баһылыга А.П. Атласов, баһылык 1 солбуйааччыта И.И. Сивцева, Партизан нэһилиэтин баһылыга А.Н. Зырянов, Нам киин баһыһатын кылаабынай бырааһа Л.А. Слепцов көрсүтүлэр.

Улуус киинигэр кэлэн Олонхо дьыэтин үлэһиттэрин, оһуохай түмсүү чилиэннэрин уонна Намнаабы искусство оскуолатын үөрэнээччилэрин кытта көрүстэ. Оҕолор баянна ооньууллары иһиттэ, оһуохайга кытынна.

Күн иккис агарыгар Намнаабы библиотекаҕа улуус нэһилиэктэрин баһылыктарын, общественной тэрилтэлэр салайааччыларын, улуус дьонун-сэргэтин кытта көрүстэ. Бу көрсүһүүгэ улуус общественной тэрилтэлэрин салайааччыларыгар үлэлэрин туһунан сырдаттылар. Көрсүһүүгэ кытта кэлбит дьон араас ыйгытылары биертэлээтилэр. Депутат общественной бэрэстэбиитэлэ И.П. Ушницкай Михаил Ефимович республикабыт депутатын быһытынан туох үлэни ыыптытын, ытыа сылдьарын, Саха республиката сайдарын туһугар бастакы Президент быһытынан

олаттан саҕалаан. Эдэр ыччат хас да омок тылын билиэхтээх. Омуктары бэйэбэ сыһыарарга, күрэтэһэр кыахтаанарга специальнай сэргэ дьону кытары уопсай тылы булар дьобур, хас да тылы билии, сизэр-майгы, тутта-хапта сылдьыы, киһи тас көрүнгэ улахан оруолу ылар. Саха киһитэ хотонго эрэ биккиллиэ суохтаах, сайдыахтаах. Саха мындыр, өйдөөх норуот эрээри, хоргус. Үйэлэр тухары кыһалдыаах олохтоох буолан куруутун туораттан көмөҕө эрэнэр. Иитимни өйө-санаата мэйэйдир. Өрүү тыын былдыаһыктаах олоһор буолан иннибит диэки бытааннык сыҕарыйабыт. Онон өй-санаа уларыйахтаах, оччоҕо эрэ туруктаах олоһу оностуохпут. Арыгы, табах киһи доруобуйатыгар буортута улахан. Бу ыар дьаллыктан хайдах тэйэри норуот бэйэтэ быһаарар кыахтаах. Арыгы саха төрүт аһа

«САЙДАР СУОЛУ ТОБУЛУОХХА...»

Государственной Дума депутата Партизанга саастаах дьон доруобуйатын чөлүгэр түһэрэргэ ананан соторутааҕыта аһыллан үлэлээн эрэр киин баһыһа паллиативнай отделениетыгар сылдьан ырыһахтары кытта көрүстэ, ир-хоро кэпсэттэ, туох кыһалдыаахтарынын ыйыталаста. Ол кэнниттэн Хамажаттатаабы саха-французскай лицейгэ уонна «Сага сүүрэн» баһыһа ханааһыстыба оҕурут аһын харайар хранилищетыгар сырытта. Лицейгэ учууталлары, үөрэнээччилэри көрүстэ, материалнай-техничеккэй хааччыллыларын, быйыл аҕыһа хонугунан тутан бүтэрэн үлэбэ киллэрээри турар начальнай кылаастар үөрэнээччилэрэ үөрэнэхтээх сүрүн корпуска сыһыры тугулуубут дьилэлэрин көрдө, учууталлар айар, иитэр-үөрэтэр үлэлэрин билистэ, оҕолор сахалыы, омуктуу ырыаларын, музыка араас тэриллэригэр ооньууллары сөргөтүн иһиттэ, ыччаты сайдылаах, киэн билиилээх, саналыы көрүүлээх, күрэтэһэр кыахтаах гына иитэн-үөрэтэн таһаарыыга учууталларга билинни, кэлэр кэм ханнык сорукутары туруоралларыгар тохтоото.

«Сага сүүрэн» б/х салайааччыта Александр Жирков хаһаайыстыбатын үлэтин-хамнаһын билиһиннэрдэ. Михаил Ефимович эдэр салайааччыга кэккэ сүбэлэри биэрдэ.

киллэрбит сүдү кылаатын туһунан сырдатта.

Бу көрсүһүүгэ Михаил Ефимович бэриллбит ыйгытыларга эппиэттээтэ уонна республика сайдар суолун хайдах көрөрүн туһунан манньк эттэ:

«Аһаҕас буолуу диэн — аан дойдуну кытта алтыһыы, кинилэртэн үөрэнэн кыайбатах попуростары быһаарыы. Производство суоҕун курдук олоһор саха дьонно аһыллан, аан дойдуттан үөрэнэн, аан дойдуну бааһыттан ыһырттаан, көмөлөһүннэрэн үлэлээһин — ол аата аһаҕас буолуу. Аһаҕас буолуу уонна реформа диэн темаҕа мин кэпсэтиэм дуу диэммин бу дьоммуттан көрдөспүтүм. Тоҕо атынна бардыбыт? Өйбүт-санаабыт кыайан уларыйа илик. Реформаҕа саамай ыарахана тугуй? Бэйэбитин кыана иликпит. Бэйэбитин кыайан салайыммаппыт. Бэйэбит өйбүт-санаабыт уларыйан биэрбэт. Ол баар реформаҕа саамай ыарахан. Хайдах гынан мань кыайабыт? Тастан үбү киллэрбит? Элбэхтик хотунан-соҕуруунан сылдьан, дьон-сэргэ хайдах олоһорун көрүөххэ? Биһиги курдук айылдыаах хотугу эргимтэбэ биһиги эрэ буолбатахпыт. Хотугу эргимтэбэ элбэх омок баһыйар өттө олоһор. Ол гынан баран, хайдах кинилэр олоһоллоруй? Биһиги хайдах сайдабыт? Онук толкуйдаах буоллахпытна оҕолорбутун ол хайысхаҕа хайыһынарыахтаахпыт, оску-

буолбатах. Сахабын дэнэр киһи арыгы иһиэ суохтаах. Оҕолору үчүгэйдик иитэн чөл олохтоох буолалларын ситиһиэхтээхпит. Бу быһыы кэм ааһан, атын олох кэлиэ. Оно хайдах бэлэмнээх көлүөнэ кэлэригэр республикабыт инники дьылдыта быһаачы тутулуктаах буолуо.

Оскуолалар детсадтары кытта биергэ үлэһиэхтээхтэр. Оҕону 3-4 сааһыгар дьэри ооньотуунан мунгурдаммакка күүскэ дьарыктыаахха, үөртүөххэ наада. Оҕо бу сааһыгар төһө баҕарар информацияны ылар, ноҕоруусканы уйар кыахтаах. Музыкаҕа, уруһуйга, саахыммакка, эти-сиини эрчийиһигэ, хас да омок тылын тэннэ үөрэтэн сайыннарар постулат аан дойдуга баар. Оччоҕо эрэ бары өттүнэн сайдылаах киһини иитэн таһаарыахпыт.

Тыа хаһаайыстыбатын сайыннарыны, дохуоттаах буолууну, бородуксуйа элбэһинин, дьарык көдүүстээх буолуун атын дойдунан уопуттары кизник туһанан, наукага тирэтирэн, сага технологиялары киллэрэн, киэн билиилээх специалистары үөрэтэн, үлэлэтэн, элбэх сыллаах оту ыһыны сөргүтэн, сирин нүөлсүтэн (орошениенан), ынабы искуственной сизмэлээһини сэргэ эмбрионнарынан буоһатан сүөһү боруодатын тупсаран үттээх сүөһүнү, төрөлкөй төрөбү ыһыны ситиһиэхтээхпит».

И. ИВАНОВ

Үөрэх эйгэтигэр

ООНЬУУ— КҮРЭХХЭ

Сэттинньи 21 күнүгэр И.Д. Винокуров — Чабылдан аатынан Намнаабы начальнай оскуолаҕа үгэс быһыытынан ытытыллар «Карусель» алын сүһүөх кылаас үөрэнээччилэригэр улуустаабы станциянан ооньуу буолан ааста. Бу ооньуу сылын аайы улуус оскуолаларын тэрийиитинэн ытытыллар.

Быйылгы дьүүлүүр сүбэ саастаабыгар бэрэссэдээтэлинэн Н.Г. Слепцова (Намнаабы начальнай оскуола директора), чилиэннэринэн М.П. Дьяконова (үөрэх управлениета), С.А. Соловьева («Түөлбэ» уһуяан), М.Е. Винокурова (Хатын-Арыы оскуолатын организатора), О.М. Готовцева (гимназия организатора) киирдилэр.

Тэрээһини «Восход» улуус гимназиятын бөлөҕө флеш-моб үгүсүтэн арыйда, ол кэнниттэн бэйэни билиһиннэри эстапка кыттылаахтар араас омуктар культураларын, олохторун-дьаһахтарын таһас-сап эгэлгэтинэн симэнэн көрүүгэ-истиигэ таһаардылар.

Күрэх сүрүн чааһыгар станциянан ооньуу ытытыллыбыта. Уопсайа 5 станция тэриллэн, оҕолор үөрэ-көтө ооньуулларыгар, саҕабылларын, билилэрин-көрүүлэрин таһымын көрдөрөллөрүгэр табыгастаах усулуобуйа тосхойдула. Ол курдук «ЛепкоДром» станцияҕа пластилинынан оһуһтарга, «Поэтической» станцияҕа И.Д. Винокуров-Чабылдан хоһоонорун аабыыга күрэхтэр буолан аастылар. «Көңүл микрофонна» «Кинигэни ааҕар

туһалаах дуо?» диэн темаҕа санаа этиитигэр, «Өбүгэ ооньуутугар» хабылык, ойбонтон уулааһын, кириэстии ойуу, куобах курдук саха омуун национальнай ооньууларын көрүнгэригэр, «Эрудиттар көрсүһүүлэригэр» өй-санаа, билии-көрүү таһымын сыаналыыр күрэхтэр ытытылыннар. Ону таһынан эти-сиини сайыннарар аналлаах «Сэргэх стартарга» кыттан оҕолор дуохуйа мэнниктэтиллэр. Түмүк таһаарар кэмгэ хамаандалар флеш-моб үгүсүтэннэр, гитаранан ырыа ыллаан сэргэхсийдилэр.

Дьүүлүүр сүбэ быһаарытынан 12 хамаандаттан быйылгы «Карусель» күрэххэ Хатын-Арыы орто оскуола 1 миэстэбэ тахсан кыайыы өрөгөйүн төрдүттэн ылла. Намнаабы начальнай оскуола 2, Намнаабы школа-сад 3 бочуоттаах миэстэни ыллылар. Номинацияларынан ырыттаахха, «Поэтической» станцияҕа I Хомустаах оскуола, «Өбүгэ ооньууларыгар» Намнаабы школа-сад, «Эрудиттар көрсүһүүлэригэр» Намнаабы начальнай оскуола, «Көңүл микрофонна» Хамажатта саха-французскай лицей, «ЛепкоДромна» Хатын-Арыытаабы орто оскуола кыайылаахтарынан табыстылар.

Тэрээһин этэнгэ түмүктэнэн, оҕолор, салайааччылар грамоталарынан уонна өйдөбүннүк бириистэринэн наҕараадаланнар.

С.Я. АНДРЕЕВ,
Намнаабы начальнай оскуола
учуутала

Саха сириг уһулччулаах политической уонна государственной деятелэ И.Е. Винокуров төрөөбүтэ 100 сыла туолуутугар аналлаах Нам улууһун общественноһун үөрүүлээх мунньагар 1996 сыл тохсунньу 6 күнүгэр Саха республикатын Президентэ М.Е. Николаев докладтытан быһа тардыы

**ЫТЫКТАБЫЛЛААХ
НАМ УЛУУХУН ДЬОНО!**

Илья Егорович Винокуров будулданнаах үйэ саамай тыйыс бэрэбиэркэлээһиннэри туһайбыт кэмигэр — Саха дьонун олохун түг-тан туппут гражданскай сэрии, онтон саҥа олоху сангардыы тутан эрдэххэ соһуччу бүрүүкээбит Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии сылларыгар, онтон салгыы общественнай-политическай үлэтин чыпчаалыгар сылдьан дойдуга бүтүүнүгэр политическай сатарыйы, личноска сүгүрүүйүү мунугаан сабардаабыт кэмигэр олорон ааспыта.

республика учуонай сэбиэтин председателинэн үлэлээбитэ. 1941 сыл кулун тутар ыйыгар Саха сириг оноруулаах күүстэрин сайыннарыы боппуруостарыгар Москваҕа ыгытылыбыт научнай конференцияҕа республика делегациятын салайбыта. Онно аан дойдуга биллэр бөдөн учуонайдар Комаров, Чудаков, Шмидт, Ферсман, Обручев, Бардин, Бахрушин, Цытович уонна да атыттар, барыта 9 академик, элбэх учуонайдар кыттыыны ылбыттара. Конференцияҕа республика туһалаах баайдаах сирдэрин разведкалааһыны уонна туһаҥа таһаарыыны күүһүрдэр, улахан үлэни ыттар кыахтаах ойуур

ил Федорович Габышевы кытта доҕордоһуута Саха сылгытын бородуатын үөрэтиигэ улахан көмөлөөх буолбута. Уопсайынан, кини наука Саха сиригэр сайдыы күүһэ-күдэҕэ буоларын ситиһэ сатаабыта.

Биһиги бүгүн сайдыы-быт бигэ тирэҕин наука ситиһиллэрин олохтоһунна, цивилизация таһымыгар хортунук тахсарга, билиини-көрүүнү сыламтата суох баһылааһынна көрөбүт. Онон быһаарылаах кэрдиис кэмнэргэ үйэлэр алтыһаллар, оччотооһу курдук, биер сүрүн суол иннибитигэр арыллар.

Иккиһинэн, Республика нэһилиэнньэтин сэрии сылларыгар хоргуйан өлүүттэн быһыһырга Илья Егорович дьаныардаахтык туруоруута норуот өйүттэн санаатыттан хаһан даҕаны сүтүө суоҕа. 30-с сыллар

олордуу курдук дьаһаллар ылыллыбыттара.

Сэрии уонна кураан сылларыгар Саха дьонно эстэр-быстар кутталга киирэ сылдыбыттара, ол эрээри булгуруйбат санаалаах патриот уонна хортун кини суос-соҕотох ылыннарыйлаах ньыманан — баар чахчыларга сизгэнэн Кини Комитет үлэһитэрин итэҕэтэн, тылын ылыннараран, быһыһыр дьаһаллары ылыннарбыта. Норуотун быһыһыр иһин И.Е. Винокуров дьаныардаахтык туруоруута үрдүктүк сыаналаныахтаах уонна инникитин да норуокка, кини сырдык дьулуруугар бэринилээхтик сулуспалааһын холбура буолуохтаах.

Үһүс түгэн, Илья Егорович 1946 сыл ахсынньы 11 күнүгэр партия Саха уобаластаағы комитетын бастакы секретарынан та-

НОРУОТ БЭЙЭТИН ЧУЛУУ УОПАТТАРЫН ААТТАРЫН ҮРДҮКТҮК ТУТАР

Өлөөннө культурнай базаны тэрийээччи И.Е. Винокуров угаттан иккис (1934с.).

Кыһарданнаах олох диэн тугун билбит батараак кини сырдык ырата, баҕа санаата туолар суолун саҥа былаас тугу этэригэр-эрэннэрэригэр көрбүтэ. Гражданскай сэрии сылларыгар саа-саада тутан саҥа былааһы көмүскээбитэ. 1921 сыллаахтан, нэһилик ревкомун председателинэн үлэлээн барбыта.

Биэс сыл устата ЯЦИК боломуочунайын быһыытынан уонна уокурук салайааччытынан ыраах Булун сиригэр саҥа олоху тэрийсипитэ, дьону-сэргэни аһа-таҥаһа суох эстэр-быстар кыһалҕатыттан быһаһыттыта. Туундараҕа, Өлүөнэ өрүс төрдүн хайаларын быстарыгар оскуола, маҕаһыны, эмтиир сирдэр, булт-түүлээх кооперативтар тэриллэтэлээбиттэрэ.

Аҕыйах сыл дойдутугар МТС директорынан, онтон сэбиэскэй үлэҕэ үлэли сырыттыгына Илья Егоровичи эмиз хоту ыһыттытара — ЯЦИК бэрэстэбиитэлиин тийэн 1933 сыллаахха Өлөөн улуунун тэрийбитэ, салиэнньэтин олохтообута.

Илья Егорович, дьэ, ити курдук, хотугу улуустары иилээн-саҕалаан сайыннарыыга, нэһилиэнньэ аныгылыы олоххо сыстан барытыгар улахан өгөлөөх. Кини курдук дьонуннаах кини боччумнаахтык төрүттэспит-олохтоспут буолан, кэлин да хоту улуустар олохторун-дыаһахтарын боппуруостара ыллыктаахтык быһаарыллан испиттэрэ.

Илья Егорович Винокуров айылҕаттан муударай өйө, республикатын туһугар үрдүк эппиэтинэһэ, кэскиллээх хайысхалары көрөн тутуһуута кими баҕарар бүгүн да сөхтөрөллөр. Ону мин үс суол түгэнинэн бигэргэтиэхпин баҕарарым.

Бастакытынан, Илья Егорович республика сайдытыгар, норуот кэскилигэр наука оруолун табатык уонна диринник өйдүүрө.

Кини 1941-1946 сылларга

промышленноһун хаһаайыстыбатын тэрийэр, ону тэнэ суолуиһи тутуу туһунан сүбэлиир түмүктээһиннэр оҥоһуллубуттара. Ити Саха сиригэр тэриллит 1925-1930 сыллардаағы Наука академиятын экспедициятын кэнниттэн уһулччулаах научнай событие, наука биһиги республикабытыгар быһааччы көмөтө этэ.

1941-1945 сыллардаағы Аҕа дойдуну Улуу сэриитэ республика оноруулаах күүстэрин сайыннарыы ити кэлим научнай программаны толорууну атахтаабыта, үгүс былааннар тохтоуллубуттара. Ол эрээри биер программа сэрии сылларыгар да ыгытылыбыта. Ол 1940-1946 сылларга Алексей Павлович Окладников баһылыктаах Ленатаағы историко-археологическай экспедиция Саха сиригэр былыргы историятын үөрэтиигэ этэ. Кэлин Окладников былыргы историяны үөрэтиигэ Илья Егорович оруолун туһунан манньк суруйан турар: «Кини Саха сиригэр историятын I томун сүрэхтээбит аҕатынан буолар».

Дойду үгүс биллилээх учуонайдар республика оноруулаах күүстэрин наукага олохторун үөрэтиигэ Илья Егорович Винокуров оруолун үрдүктүк сыаналыылара уонна кинини кытта суруйсаллара. Наука академиятын корреспондентчиликэнэ Сергей Владимирович Бахрушин, биллилээх ирбэт тону үөрэтээччи Николай Александрович Цытович, этнограф Иннокентий Михайлович Суслов республикаҕа науканы сайыннарыыга кини үлэтин истин-иһирэх тылларынан ахталлара. Цытовичи кытта истин сыһыаннаһы олохтонууну түмүгэр Ирбэт тону үөрэтэр институт тэриллитэ. Институт бастакы директору, кэлин академик, Социалистическай Үлэ Геройа буола үүммүт Павел Иванович Мельников кытта Винокуров сыһыана эмиз олус истин этэ. Профессор Миха-

бүтүүлэригэр-40-с сыллар саҕаланналарыгар республика тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктанар сүрүн оройуоннарыгар умайар уот кураан бүрүүкээбитэ, барыта 18 киин оройуону хаппыта. 1942 сылга туорахтаах культура ортотунан гектаран 1,5 центнер хомуллубута. 1940 сыллааҕар ынах-сүөһү ахсаана 226 тыһыынчанан аччаабыта. Араас быһымах дьаһаллар түмүктэригэр 1942 сылга тыа сириг олохтоохторун аһардара кэтэх сүөһүлэрэ суох хаалбыттара. Иэдээн соҕотоһун сылдыбат: курааны кытта тэнгэ сэллик ыарыыта турбута, тыһыынчанан дьон аас-туор олохтон, араас ыарыыга ылларан өлбүттэрэ. Ол курдук, 1939-1943 сылларга сүрүннээн 34 тыһыынча киһи өлбүтэ. Элбэх өлүү-сүтүү тыа сиригэр, ол аата сахаларга тахсыбыта.

Илья Егорович Винокуров Совнарком председателин солбуйа сылдьан дьон-сэргэ быста дьадайытын көрөн, чопчу дьаһаллар ылыллалларын туруорсубута. Хоргуйуу бүрүүкээн эрэрин туһунан бастакы суругун партия уобаластаағы комитетыгар аадырыстаан 1940 сыл алтынньы 29 күнүгэр суруйбута.

И.Е. Винокуров Булун балыксыттарын ортотугар

Кини оройуоннарга үлэ күнүнэн көрөн сүөһүттэн ылыллар бородууксуйаны үллэрэллэригэр, кэтэх хаһаайыстыбалар кырата биердии-иккилии ынаҕы туталларыгар, муос аннынан мунхалааһыны тэрийэллэригэр, общественной фондаттан хонну үлэтин кэмигэр сөп буолар эти, бурдугу, хортуоппуйу биэрэллэригэр уонна да атын бэрт түргэнник дьаһал ылаалларыгар этии киллэрбитэ.

Илья Егорович 1941 сыл балаан ыйыгар уонна 1942 сыл алтынньы ыйыгар партия уобаластаағы комитетыгар уонна Совнаркомга нэһилиэнньэни ыарыттан, хоргуйууттан быһыһырга кэлим дьаһаллары олохтуулларыгар өссө төгүл туруорса сылдыбыта. Хомойох иһин, республика кэскилин өйдүүр кыаҕа суох оччотооһу

ССРС НА Саха сириг оноруулаах күүстэрин сайыннарыыга бастакы научнай конференциятыгар, Москва, 1941с.

салапта Винокуров этиилэрин ылымматаҕа.

Илья Егорович Винокуров 1943 сыл муос устар 3 күнүгэр ыһытты уочараттаах суруга партия Кини Комитетыгар көрүллэн, партия Саха уобаластаағы комитетта тыа хаһаайыстыбатын сүрүннүөхтээгин туһунан уу-

лыллыбыта. Ол кэмнэ, омук дойдурларыгар сүгүрүйээччилэринэн ааттанар космополиттары «саралааһын» бара турара.

Саха сиригэр араастаан утарысы үрдүнэн Г.П. Башарин 1944 сыллаахха Кулаковскай, Софронов, Неустроев литературнай нэһилиэстибэлэрин прогрессивнай уонна демократическай суолталарын научнайдык төрүттээн үлэ суруйбута. Саклартан биер бастакы учуонай концепциятын республика Совнаркомун председатели И.Е. Винокуров, ону тэнэ суруйааччылар, эдэр учуонайдар, республика интеллигенцията өйөөбүттэрэ.

Илья Егорович Винокуров ураты кини этэ: өйүнэн-толкуйунан туохха барытыгар төрдүгэр-төбөтүгэр тийэ сатыра, общественнай-политическай олох, норуоттар дьылҕаларын тустарынан, онно бэйэтин норуота ылар миэстэтин туһунан, норуот уһулччулаах уолаттарын олохторун, кинилэр ыарахан дьылҕаларын туһунан үгүһү-киһиги толкуйдуура.

Норуоппут манньк сүдү киһитин туһунан, син эмиз атын улуу дьоммут курдук, көлүөнэттэн көлүөнэҕэ үтүөмааны тыл-өс бэриллэ туруоҕа, сэһэнтэн сэһэн тарҕанан барыаҕа. Өгөгөйдөх үөрүү күнүгэр да, тыйыс санааны ылынар быһаарылаах түгэнигэ да норуот туһугар бэринилээхтик, хотуулаахтык, кэскиллээхтик үлэлээбит, охсуспут хортун-хоодуот дьоммут сырдык ааттара ааттана сылдыахтара. Олор ортолоругар норуоттан үүнэн тахсыбыт, ыарахан сылларга норуот туһугар олохун анаабыт, норуотун чизһин-суобаһын туруулаһан көмүскээбит политическай уонна государственнай деятелэ Илья Егорович Винокуров аата мэдэйдитин биер бастакынан ааттана сылдыаҕа!

ҮӨРЭНЭЭЧЧИЛЭР КӨМӨЛӨРӨ

Аҕа дойду Улуу сэриитин кэмигэр оскуола олоҕор ыарахан балаһыанна үөскээбитэ. 1941 сыл саас үөрэх дьыла бүтэн, учууталлар уопускаа тарҕастытара. Комсомолка учуутал М.П. Кулаковская түөрт нэһилик оҕолоруттан тэрилбит пионер лаабырын начальнигынан хаалбыта. Баһаатайдарынан Нам орто оскуолатын үөрэнээччилэрэ Н. Петров, Н. Соловьев үлэлээбиттэрэ. Ити курдук үлэли олордохторуна, сэрии буолбутун туһунан биллэрбиттэрэ, дьон-сэргэ аймаммыта.

Бастакы хомуурга 1 Хомуस्ताах нэһилиэгин холкуостарын элбэх холкуостаахтарын уонна Партизан 7 кылаастаах оскуолатын учууталлары ыгырылыбыттар. Кинилэр истэригэр Иннокентий Николаевич Сивцев, Василий Никитич Кузнецов бааллар. Лаабыр сабыллыбыта, үөрэнээччилэр холкуостарга от үлэтигэр көмөлөһө тарҕастытара.

«Кыһыл Партизан» холкуоска үөрэнээччилэртэн тэриллит биригээдэни учуутал Матрена Павловна Кулаковская салайбыта. Ульяна Петровна Шаропова оҕолорунаан повардаабыта. Бу биригээдэ састаабыгар 13 үөрэнээччи киирбитэ. Үөрэнээччилэр холкуоска баһаам элбэх көмөнү оҕорбуттара. От үлэтигэр кытталарын тэнэ хортоуппуй хостоһунугар, тохтубут куолаһы ичигэстээһингэ, оскуола саһаанын эрбээһингэ уонна муус ылытыгар үлэлээбиттэрэ. Бу саһана республикага үөрэнээччилэр биригээдэлэрэ иккэйх эрэ этилэр. Бириэ Орджоникидзевскай оройуонна баара. Партизан оскуолатын үөрэнээччилэрин биригээдэтэ үчүгэйдик үлэлээбитин иһин комсомол обкомун, үөрэх наркомун, сир оһуутун наркомун Бочуотунай грамоталарынан бэлэстэммитэ.

1 Хомуस्ताах сэбиэтин председателэ Иван Софронович Шадрин армияга барбытын кэннэ председателинэн Марфа Шелковникова үлэлээбитэ. Киниэхэ оскуола комсомолецтара, холкуостаах комсомолецтар үгүс өрүттээх көмөнү оҕорбуттара, саҥа кэлбит учууталлар салгалларынан үөрэнээччилэр агитационнай-маассабыт үлэни ытталлара, оборонага көмө оһуутугар үлэлээһэллэрэ.

1942 сыллаахха Партизан оскуолатын оройун созуруу 6 нэһиликтэрин оҕолорун хабаан үөрэтэрэ. Үөрэнээччи ахсаана 150-ча этэ. Ол дьыл, үөрэх бүһүтүн кэннэ, эр дьон учууталларга барыларыгар бэбискэ кэлбитэ. Оскуола директора Егор Осипович Ядрихинский, завуч Василий Иннокентьевич Авксентьев, учууталлар Михаил Кириллович Сабарайкин, Иван Петрович Суздалов армияга барбыттар.

Директор Е.О. Ядрихинский бараары туран: «Күһүн учууталлар кэлиэхтэрэ, уопсай дьиэлэрин түннүктэрин аһан куурдаталаан, оскуола олбуорун өрөмүөннэт», — диэн М.П. Кулаковская эппитэ. Матрена Павловна харабыл Азаров Миитэрэй оҕоньордун итини толорбуттара. Үөрэх аһыллытыгар директорунаан Афанасий Алексеевич Кондратьев, завуһунан Ефрем Степанович Сивцев уонна учууталлар Марфа Николаевна Харитонова, Анна Ивановна Захарова, Евдокия Дорофеевна Винокурова, Сергей Иванович Никифоров о.да. кэлбиттэрэ.

М. ИВАНОВ,
«Ленин суола», 1975
М. ЖИРКОВА,
«Хомуस्ताах (Партизан) оскуолатын сэрии сылларыгар», Дьокуускай, 2014 кинигэттэн

ЭНЭМ ЧАБЫЛХАЙ ОЛОБУТТАН

Мин энэм Бурнашев Гаврил Николаевич 1921 сыллаахха муус устар 7 күнүгэр I Курбуһахха Окоем Күөлүн хоту халдыаһытыгар баар алааска төрөөбүт. Аҕата Николай Иванович 1887 сыллаах төрүүх, тимир ууһа эбит, куоракка куучарынан үлэлээбит. Ийэтэ Мария Егоровна Окоемова 1924 сыллаахха өлбүт. Төрөһүттэрэ отуттан тахса сыл куоракка ололорбуттар, онтон эһэбин икки саастааһар Күөттүккэ аҕалыттар, дьонно иитиллибит. Энэм 1932 с. түөрт кылаастаах оскуолага үөрэнэ барбыт. Ийэтэ учууталга килиэп оҕорон биэрэр эбит. Онтон Уус-Күөлүн оскуолатын сэттис кылааһын бүтэрбит, 1942 с. Бороҕонго ахсыс кылааска үөрэнэ сылдьан тохтообут уонна холкуоска кылаадыабыгынан үлэли киирбит. Үлэли-үлэли Бороҕонго Федот Винокуров, Курбуһахха Охлопков диэн воентрук дьонно үөрэммит, бастын ытааччы аатын ылбыт. Онтон 1943 с. бэс ыйыгар Чурапчы военткоматыгын ыгырыллан армияга барбыт. Куораттан 1200-чэкэ киһи «Лермонтов» пароходунан устубуттар. Мальтага ажалан, аҕыс сүүсчэкэ киһини фронтка ыыппыттар. 400-чэкэ киһини Иркутскай куоракка фронтка барар таһаҕаһы таһарга диэн ыыппыттар. Онно фронтан бааһыран дойдурларыгар төннөн иһэр билэр дьонун көрсөр. Ол курдук, Ермолаев Капитону, Федосеев Петр Афанасевичи көрсөн үөрэн-көтөн арахсыбыттар. Сэриигэ ыппаккалар саһаас чааска сылдьыбыт.

Онно барыта алта сыл Читага, «Шахтостройга» үлэлээбит, дьоппуоннары харабыллаабыт. Биэс этэстээх таас дьыни, икки этэстээх үөрэх дьэтин туттаран үлээб киллэрбиттэр, сүүрбэ биэс киһини наһараада түһэрбиттэр. «Шахтостройга» түөрт сыл сулууспалаабыт. 1947 сыл алтыннытыгар Япония билиэннэйдэрин босхолоон дойдурларыгар ыыппыттар. Онтон мин энэм дойдутугар 1949 с. этэнгэ эргиллэн кэлэн, Күөттүккэ тыа хаһаайыстыбатын үлэтигэр сылдьыбыт. Кини Сталин, Жуков, Кыайыы, тыыл... мэтээллэринэн наһараадалаабыт. 1950 с. эбэбинээн Ульяна Васильевна Софроновалыын холбоспуттар, аҕыс оҕолоохтор, элбэх сиэннээхтэр, хос сиэннээхтэр. Эбэм билигин Курбуһахха ололор, 91 саастаах, энэм ааспыт олоҕун туһунан биһиэхэ кэпсээччи.

Билигин энэм аатын ааттар, үйэтитэр «Сыл бастын спортсмена» стипендия спорка үрдүк ситиһиилээх оҕолорго Иннокентий Васильевич Пухов аатынан Окоемовка орто оскуолатын бастын оҕолоругар туттарыллар.

Эһэбинэн уонна эбэбинэн киэн туттабын. Эбэм уһундук, дьоллоохтук ололоругар баһарабын, кинини уонна тыылга үлэлээбит бары ветераннары, сэрии ветераннарын Улуу Кыайыы 70 сыллаах үбүлүөһүнэн истинник эвэрдэлибин!

БУРНАШЕВА Алина,
Нам улдуһун Салбан орто оскуолатын 7-с кылааһын үөрэнээччитэ

Кыайыы күнэ буоларыгар мин, хойутаан үөрэххэ киирбит буолан, үгүс кылааска үөрэнэrim (1938 сылтан кураан сыллар сатыылааннар, оҕо үксэ хойутаан үөрэххэ киирбит эбит). Учууталбыт, сэрииттэн баас ылан кэлбит Сивцев Петр Иннокентьевич этэ. Үөрэнэ олордохпутуна сэбиэт секретэре Дьяконов Александр Николаевич (Токуйуо) кылаас аанын аппатан, учууталбытыгар кыайыы күнэ бэлиттэнэрин, оҕолору дьиэлэригэр ыттары эттэ. Ону истээт биһиги: «Ураа! Биһиги кыайдыбыт!», — дии түстүбүт. «Ураа! Биһиги кыайдыбыт!» дии-дии илибитинэн үөһэ далбаатанан, эрийэн дьиэбитигэр сүүрдүбүт. «Кыайыы күнэ буолбут» диэн хаһытаан үөрэнкөтөн киирбитим, ийэм уонна тастын эдьийим бааллар эбит. Олох үөрбөтүлэр, мин курдук өрө көһөтүлэр. Сүрдээрин хомойдум, кинилэри олох ааргы дьон курдук санаатым, таһырдыа ыстанным. Холкуоспут бэрэссэдээтэлэ Корякин Прокопий Иванович оҕолорго: «Балга барыларыгар биллэрин, киэһэ ааһар балаһанна (кулууп диэн суох кэмэ) миитин буолар, онно кыра аһыыр иһиттэх кэллиннэр», — диэн эппит. Оччолорго бөһүөлөк аҕыйах дьиэлээх. Олорго уол оҕолор бары, күргүмүнэн сүүрө сылдьан иддьити этээт, бөһүөлөк арҕаа өттүгэр хонууга тахсыбыт сылаас ууга сөтүөлүү тэбинибит. Чаҕылхай күннээх, итии дьэххэ сөп күн. Сүннүнэн ити сыл саас олох эрдэ кэлбитэ (бу Кыайыы күнүгэр сөтүөлээһини биһиги — оҕолор икки-хас сыл хонуу ууга муустаах да буоллар, үгэс курдук тутуспунтук. Үөрүүбүт үлүскэнэ оннук этэ).

Оччолорго бурдугу ыһыы, хомуйуу үлэлэрин холкуостарга «Полевой стан» диэн ааттааннар, бааһыналар ортолоругар тутуллубут дьэбэ хоно сылдьан ытталлара. Киэһэлик ити полевоы стантан сааскы ыһыы үлэтин бүтэрэн, сүрдээбин сүргэлэрэ көтөүллүбүт дьон ким атынан, ким сатыы кэлбит

«Мэнгэ-Таас» кинигэ (1996 с.) «Сэрииттэн эргиллэн Ийэ буордарын булбуттар» испиһэктэригэр «Рыкунов Алексей Михайлович (1912-83), нагр. мед. «За боевые заслуги», «За победу над Японией» диэн суруллубут. Илинги фронтка сылдьыбытын түөһүгэр икки мэтээллээх хаартыската эмиэ туоһулуур. Өссө биер суругу көннөрүүтэ суох, хайдах баарынан, толору уһулабын:

«Били сурук.
1944 сыл. Бэс ыйын 6 күнэ.
Бу били суругу Рыкунов Алек.
Мих. армияга барарыгар колхоз общаыыгар хаччынан төһө иэстээбэр оһоһулунна.

1. 1944 с. доход хаччы суутугар аванса биер тыһыынча, биэс мөһөөх, түөрт уон, биер (1541) солк. ылбыт.

2. Ааспыт дьыллардаағы биэрэр иһэ олох суох. Үөһэ этиллибит суммаға 1944 с. заема, колонна танка хаччыта киирбэтэ.

Или баттаатылар колхоз бухгалтерга: ... иэстээ: Рыкунов».

Бу суруктан көстөрүнэн, Алексей Михайлович армияга 1944 сылга бэс ыйыгар барбыт эбит.

Кини сэттэ кылаас үөрэхтээх. Олох эдэрттэн салайар үлээбэ тардыллан, Хамаҕаттаа, Салбанга нэһилик сэбиэтин председателинэн, үүт-табаарынай ферма сэбиэдиссэйинэн, биригэдьириинэн лаппа сааһырыар диэри уһундук үлэлээбит. Т.И. Замятин «Олох иһин охсуһуу» (2005 с.) кинигэтин 85 с.: «Сэрии сараланытыгар нэһилик сэбиэтин председателинэн Рыкунов Алексей Михайлович...» — диэн суруйбут. «Хамаҕаттаа — мин дойдум» (2012 с.) кинигэ үнэһилик сэбиэтин исполкомун председателлэрин хаартыскаларыгар кини баар.

Үлэлирин быһыыгар икки төгүл куурустарга үөрэнэн билиитин-көрүүтүн үрдэттиммит

«УРА! БИҢИГИ КЫАЙДЫБЫТ»

тэрэ. Дьээбэлэһэн күргүмүнэн күлсүү-салсыы саҕаламмыта, мадьыктаһан да ылыы баара.

Киэһэ дьон-сэргэ, оҕо-уруу барыта ааһар балаһанна мустубута. Кинилэр ортолоругар үс эрэ эрдэ баас ылан кэлбит «фронтвиктар» дэнэр дьон — Семенов Григорий Егорович, Николаев Семен Егорович уонна Сивцев Петр Иннокентьевич бааллара. Миитингэ Кыайыыны аҕалыт улуу генералиссимус Сталины уруйдаан баран икки Кыайыы күнэ буолбутун аһыннылар. Онтон биридэһэ ыһыы хампаанньатын (сиэмэни буорга түһэриини) этиллибит (ыйылыбыт) кэмин иннинэ бүтэри (оччолорго хас чыыһылааттан саҕалаан, хас чыыһылааҕа ыһыы үчүгэй хаачыстыбалаахтык түмүктээх үөһөтүн аһыллара. Ону ситиспэтэххэ дьаһалта дьүүлгэ турар). Миитин кэнниттэн бириди куруусканан мээрэйдээн сөһү иһэ хортоуппуй кыта буһарыллыбытын түгэһиттэрэ, бэрт да этэ. Бу кэнниттэн (кэнсиэр суох) балалаайканын, манда-

лыһынан, хоромуосканан үгүкүү, көхтөөх быллыргы оонһуулар түүн үөһэ ааһыар диэри буолтара. Мин, уон үстээх уол, ити күнү барытын чопчу билингэ диэри бу баарды өйдүүбүн.

Кыайыы күнэ буолбутун дьоммор өрө көтөн этибиттэн мин курдук тоҕо үөрбэтхэрин кэлин, улахан киһи буолан баран өйдөөбүтүм. Сэриигэ атаарыллыбыт уруу-аймах элбэх буоллаҕа, олортон ордук чугас уонтан тахса Мааркап барбытыттан, сэрии толоонуттан үс эрэ киһи улаханлык баас ылан, инбэлиит буолан төннүбүттэрэ. Онтон биридэстэрэ өр буолбатаҕа. Сэрии сылларыгар аҕам, А.П. Марков үлэ фронтугар Сатай (Жатай) тутуутугар кылаабыта. Онон ити күннээх Кыайыыны онон чистээнэн-бочуоттанан көрсүбүт. Киниэхэ муус устар 30 күнүгэр Бочуот грамотатын суруйбуттарын Кыайыы күнүгэр Папанин түбөһэ кэлэн туттарбыт. Ол бочуот грамотатын Алпааны музейыгар биэрбиһит.

МААРКАП Дьарааһын

НЭҢИЛИЭГЭР БИЛЛЭР КИҢИ ЭТЭ

эбит. Ол курдук 1942 с. 15/II-22/IV күннүгэр Дьокуускайга искуственной сизмэлээһин куурусугар үөрэнэ сылдьан, атын оройуон (Мэнгэ-Хангалас, Дьокуускай) дьонун кытта түөрт буолан түспүт хаартыската баар. Аны 15/XI-51 с.-26/III-52 с. биэс ыйдаах зоотехнической кууруска үөрэнэн, «5» сыһаҕа туттарбытын туһунан түөрт киһи илии баттааһыннаах, Ленин-Сталин төбөлөөх 14 №-дээх свидетельство ылбыт. Куурусу преподавателэ В. Еремеев, Ленин аатынан холкуос председателэ Г. Дунаев илии баттаабыттар, икки киһи киэһэ кыайан ааҕыллыбата. Свидетельствоны балаһан ыйын 25 күнүгэр 1952 с. туттарбыттар. Ити кууруска үөрэнэригэр биер ученическай тэтэрээти толору хараҥааһынан суруммут көнспеге хараллан сытар.

Үүт-табаарынай ферма сэбиэдиссэйинэн үлэлээбитин 1944 с. 4 №-дээх үлэтин киниискэтэ уонна Ленин аатынан колхоз биэс ыанньыксытын 1/XII-50 с. үлэлэрин көрдөрүүтүн оҕорбут бланка-таблицага кэпсиппэр. Онно суруллубутунан, былааннарын Рыкунова М.Д. — 102%, Сивцева Т.В., Жиркова У.В. — 90%, Полищикова Л.С. — 89%, Захарова А.П. — 72% толорбуттар. Бланка аныгар «М.Т.Ф. зав. А. Рыкунов» диэн илии баттаабыт.

Алексей Михайлович, салайааччы буолан, муньахтаҕы салайан ыттар да, тыл этителир да эбит. Ыһыы үлэтин тэрээһинин муньаҕар «Быйылгы ыһыы сүрүн уратылары» диэн төбөлөөн, сэттэ пууннаан схема-былаан суруммут. Бастакы икки пуунун уһун холобурдуубун: «1. Хаар эрдэ ууллан сир сиигин туптата, оһон тиэтэллээх үлэни эрийэр. 2. 1950 с. 4-с

биэс сыллаах план тиһэх сылыннын толоруу». И.В. Сталин 71 сааһын бэлиттиир чөрүчүлээх муньааха биэс пууннаан тыл эппит. Онтон 4-с пуунна: «Биһиги кыайыыларбытын тэрийээччи уонна күрүдээччи, муударай салайааччы — Улуу Сталин бэбэһэ 21/XII күнүгэр 71 сааһын туолбут чөрүчүлээх кунун биллэриэхтин көңүллээн!».

1953-61 сс. аҕыс сыл устата Салбанна биригэдьиридээбитэ, ол үлэтин туһунан Макал Жирков — Хара Макаар суруйан «Энсиэли» хаһыакка бэчээт-тэппитэ. Коммунист, салайааччы буоларынан оччотооһу олох, политика ирдэбиллэнэн, ыйытынан инники күөһүнэ сылдьыбыт, бэриһиллээхтик үлэлээбит, үлэһиттэри салайыт, дьонно-сэргэҕэ тылын-өһүн ылынарар, бэйэтин нэһилиэгин иһигэр биллэр-көстөр киһи эбит.

Сааһыран, салайар үлэттэн уурайан баран, аҕыйах сылга кыһынын фермаҕа субай сүөһү аһатан, сайынын от биригээдэтигэр күрүү тутан, онтон пенсияҕа тахсыбыта. Эмээхсининэн Мэнгэтэй алааһы олус таптаан, сөбүлээн, уонтан тахса сыл ололорбуттара. Пенсияҕа тахсан да баран, олоххо актыыбынай позициятын тохтоппотоҕо. Дойду олоҕун, сьезтэри, пленумнары сэргии, ааҕа, билэ-көрө ололорбута. Партиянай муньаҕы биридэ да көтүппэтэҕэ. Үлээннээхтэрэ Алексей Михайлович диэн ыгытабыллаахтык ааттан кэпсэтэллэрин элбэхтик көрбүтүм-истибитим. Эбэн эттэхпинэ, Алексей Михайлович — поэт Н. Рыкунов убайа.

Евдокия РЫКУНОВА, кийитэ, поэт
Н. Рыкунов кэргэнэ

Бал - ыччатынан

«Эдэртэн эрэлин, кырдыаҕастан сүбэтин ыл» диэн суолдьуттаах эдэр учууталлар бастакы слеттара Нам улуунун Арбын бөһүөлөгэр сэтгэний 21 күнүгэр үрдүк таһымнаахтык буолан ааста.

Бу сэргэх, киһи сүргэтин көтөҕөр тэрээһингэ улуус өрүс нөгүө сытар үс оскуолатын учууталлара кыттыһыны ылылар. Ол курдук 2 Хомуस्ताахтан, Көбөкөнтөн эдэр учууталлар

ЭРЭЛИ САҒАР ЭДЭР СААС

кэлэннэр бэйэлэрин сатабылланын, уопуттарын аҕастастылар, сэргэх түһүлгэни олохтоотулар. Саха Республикатын үөрэҕириитин туйгуна, Арбын бөһүөлөгүн тумус туттар учуутала Вера Спиридоновна Колесова кэс тыһынан слеппут аһылына. Тэрээһин сарсыардаангы чааһа 3 түһүмэхтэн турда. Бастакынан, эдэр учууталлар дьүүлүүүр сүбэҕэ аһаҕас уроктары, маастар кылаастары көрдөрдүлэр. Кыттааччылар уроктарын үрдүк таһымнаах, аныгылыгы халыыптаах буоланнар экспертэри сөхтөрдө, дьүүлүүүллэригэр ыарахаттары үөскэттэ. Иккиннинэн, «XXI үйэ учуутала – кимий?» диэн аһаҕас боппуруостаах диспут эдэрдэри эрэ буолбакка, слет кыттыылаахтарын барыларын биир остуол тула түмтэ. Бэрт наһыл, холку кэпсэтиһии Учуутал диэн ытык идэ хайдаһын, кимизэх наадатын туһунан буолла. Манна сытыгытык турар, аныгы үйэ дьонун долгутар

боппуруостарга, олоххо буолар түгэннэргэ учуутал бэйэтин хайдах көрдөрүүхтээгин туһунан кэпсэтистилэр. Меккүөрдээх этиилэр, санаалар көтөбүллэн, төгүрүк остуол олус сэргэхтик ааста. Үсүһүнэн, эдэр учууталлар бөлөхтөргө араасхан үлэлээтилэр. Манна кинилэр проект онорон, экспертэр иннилэригэр тахсан көмүскээтилэр. Слет саамай күүтүүлээх, долгутуулаах түмүгү танаарар кэмэ кыра тохтобул кэнниттэн буолла. Саха культураны этигэр-хааныгар, сүрүөҕөр ингэрэ сылдьар 2 Хомуस्ताах музыкаҕа учуутала, Айаал Афанасьевич Местников «Саамай үчүгэй уроук» диэн анал ааты ылынан ыла. Киһи уроуга маастар кылаас быһыытынан ааста. Манна үөрэнээччилэр уонна экспертэр эрэ буолбакка, баҕалаах учуутал барыта киһирэн сахалыы нуруот ырыаларын ыллаан, дууһалыын сынһынан табыстылар. Онтон бастакы миэстэни уопсай түмүккэ Арбын орто оскуоланын эдэр учууталлара ыланнар

үөрүүлэрэ үксээтэ. Манан слет түмүктэммэтэ. Киһэ өттүгэр кэлбит ыалдьыттар «Тускул» сынһылан киинигэр көрдөөх-нардаах, уоттаах-күөстээх бизчэргэ эдэрдэри эрчимнээхтик, тэтимнээхтик оонньоон-көрүлээн, дуоһуя сынһынан, астынан бардылар. Олус интэриэһинэй, элбэх сананы биэрбит слеппутун өйөөн-өйдөөн ыыппыт оскуолабыт администрациятыгар: директор Катерина Николаевна Доҕордуурабаҕа, директору үөрэх чааһыгар солбуйааччы Августа Ивановна Гоголеваҕа, директору хаһаайыстыба чааһыгар солбуйааччы Дмитрий Дмитриевич Ивановка, коллективыгар, чуолаан тэрийбит комиссияра махтанабыт. Инникитин даҕаны манньк дьону-сэргэни түмэр сэргэх тэрээһиннэр үксүү турдуннар. Кэскилээтэ ЛУКИНА, директору иитэр үлэҕэ солбуйааччы

Профсоюзтар олохторуттан

(Интервью) Бүгүн биһиги хаһаппытыгар А.Г. Шарапов ыалдьыттыыр. Улууска Александр Гаврильевич билбэт киһи аҕыйах буолуохтаах. Киһи үөрэх үлэһиттэрин идэлээх союзтарын (профсоюзтарын) бэрэссэдээтэлэ итинэн Нам улуунун идэлээх сойуустарын сүрүннүүр сэбиэттэрин бэрэссэдээтэлинэн үлэлээн кэллэ. Итини таһынан, Александр Гаврильевич хас да ыңырыыга нэһилиэк уонна улуус сэбиэттэригэр боппуруостары сытыгытык туруорар, халбаннаабат позициялаах депутат быһыытынан актыыбынайдык үлэлээн кэлбитин элбэх киһи өйдүүр. – Александр Гаврильевич, профсоюзтар үлэлэрин сүрүн сыалын-соругун, суолтатын уонна ис хоһоонун туһунан кэпсии түс эрэ. – История көрдөрөрүнэн, аан дойдуга идэлээхтэр союзтара үлэһит дьон бырааптарын туруулаһыыга уонна көмүскээһингэ ордук көдьүүстээх уонна табыгастаах көрүгүнэн уонна сүрүн күүһүнэн буолбуттара. Общественай хамаһанын быһыытынан бу тэрийтэлэр үөскээһиннэрэ общество сайдыытын биэр быстыспат сорботунаа аабыллар. Профсоюзтар үлэлэрин сүрүн сыалынан тэрийтэ чилиэннэрин социальнай уонна үлэҕэ бырааптарын, кинилэр профессиональнай интэриэстэрин туруулаһыы уонна көмүскээһин буолар. Бу сыалы толорор туһунан былаас хайа баҕарар таһымгар үлэһит киһи туһунан уонна киһи аатытан биһиги үлэлээһин туһунан сөбүлэһини, коллективнай дуогабардары түһэрсии уонна бу сөбүлэһингэ олоххо киириилэрин хонтуруоллааһын, профсоюз тэрийтэлэрин уонна киһи чилиэннэрин биһиги үлэлээһиннэрин, бэйэ-бэйэҕэ көмөлөһүүлэрин тэрийии, профессиональнай биэр санааланы уонна соморолоһууну бөҕөрөтүү уонна сайыннарыы, үөрэҕири систематын өрө ту-

Александр ШАРАПОВ: «ПРОФСОЮЗ – УЛАХАН КҮҮС!»

туу государственной политика-тын киллэриигэ, төлөбүрү суох үөрэҕи оннунан хаалларыыга көмөлөһүү курдук уонна онтон да атын улахан соруктар тураллар. Бүгүнгү күн биһиги улууспутугар үөрэх, доруобуйа харыстабылын, культура, государственной тэрийтэлэр уонна тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин профсоюзтара тэрээһиннээхтик уонна түмсүүлээхтик үлэли олоробут. Быйыл, 2015 сылга, Саха сирин идэлээх союзтарын хамаһанына 95 сылын туолар – бу идэлээх союзтары эрэ буолбакка, биллэн турар, бүтүн республиканы хабар тэрээһин. Кэлэр сылга үөрэх үлэһиттэрин идэлээх союһа Саха сиригэр тэрийлибитэ 100 сыллааҕы үбүлүйүүн бэлиэтэри олоробут. Профсоюз урукку өттүгэр государственной структура быһыытынан бюджеттан үбүлээн үлэлиир этэ. Ол эрэри, государственной структурадан тахсыбыта, тутулуга суох буолбута, быйыл 25 сылын туолла. Билигин Россия профсоюзтарын официальной аата нууччалыы «Общероссийский союз «Федерация Независимых Профсоюзов России» диэн. Ол аата, киһи хайа да таһымна исполни-тельной былаас уонна олохтоох

бэйэни салайыныы уорганнарыттан, үлэ биэрээччилэртэн, кинилэр тэрийбит түмсүүлэриттэн, политической партиалартан, атын да общественная тэрийтэлэртэн тутулуга суох, кинилэргэ отчоттаабат уонна кинилэринэн хонтуруолламат. Федерация бэйэтэ туспа устааптаах, үлэлиир хайысхалардаах, аппараттаах Россия үрдүнэн улахан күүс буолар. Үөрэх үлэһиттэрин идэлээх союзтара Россия профсоюзтарын биэр салаата буолар, ону аата да туоһулуур: «Намская улусная территориальная организация Профсоюза работников образования и науки Российской Федерации». Хас биһирди тэрийтэ профсоюз алын сүһүөхтэргэ бааллар. Кинилэр салайааччыларга, профсоюз комитетэ бэйэлэри мунньустан, дьоннорун-сэргэлэрин интэриэһин туһунан үлэни-хамнаһы ыта сылдьаллар. Нам улуунан хас биһирди салаа идэлээх союһун холбуур сүрүннүүр сэбиэт баар, манна 5 тэрийтэ бары киһирэ сылдьаллар. Государственной былаас, олохтоох бэйэни салайыныы уорганнарын, үлэни биэрээччилэри кытта биһиргэ үлэлээһини сайыннарыыга туһулуур кэлимсэ былаанынан үлэлибит. Хас даҕаны өрүттээх сөбүлэһии түһэриститибит. Холобура, үөрэх салаата, биһиги, алтыс төгүлүн үс өрүттээх сөбүлэһии түһэрсэн олоробут. Бастакы миэстэҕэ социальнай партнерствону туруорабыт. Оноуа сүрүн санаабытынан, агарда забастовкалаан, митингээн буолбакка, өй-санаа өттүнэн сөбүлэһэн, олохтоох дьаһалтаны кытта биэр санааҕа кэлэн, баар балаһыанһаны өйдөтөн, быһаарсан биһиги бэйэбит үлэһиттэри интэриэстэрин сокуон хараһынан, докумуонунан көмүскээн үлэлиэхтээхпит. – Профсоюзтан тахсыы түгэннэрэ бэлиэтэнэллэр дуо?

Оҕону иитии – барыбыт дьыалабыт

ДЬИЭ КЭРГЭННЭ – ЭЙЭЛЭЭХ ЭЙГЭНИ

Биһиги уһуааммыт аһыллыабыттан хас биһирди төрөппүт уһуаан үлэтигэр кыахтарынан (тутуу буоллун, мас, муус үлэтигэр, өрөмүөнгө, иитии үлэтигэр уо.да) кыттан кэллилэр. Араас тэрээһиннэрибитин эрдэттэн былааннаан, сүбээн бэлэмнибит, ытыгытык. Уһуааммытыгар кэлинги сылларга элбэх оҕолоох ыал элбээтэ. Оҕолорун туһунан кыһаллар төрөппүттэр бааллара биһиги үлэбитигэр көмөлөөх да, кэрэхсэбиллээх да. Элбэх оҕолоох ийэлэр иитиигэ сыһыаннаах ыйытыктарга үөрэх хоруудаатылар. Холобура, бастакынан: «Оҕо иитиитигэр туюх ыарахаттары көрсөүт?» – ыйытыкка: «Улахан ыарахаттар суохтар, бэйэ-бэйэлэрин көрсөн улаатан иһэллэр; оҕолорун кытта наар биһиргэ сылдьа сатыыбын; төрөппүттэр өйбүл буолаллар; арай эбэтэ, эһэтэ суохтар – оҕону хаалларарга көрөр киһи суоҕа; олорор усулуобуйаны кэнэтии, тупсарыы; оҕо интэриэһин табарга. Иккиннинэн: «Инникитин уһуаан үлэтигэр баҕа санааларгыт?». Үгүстэр манньк эпипиэти биэрдиһэр: «Кружоктар үлэлэрин сөргүтүү (талаһынан, оҕуруонан өрүү, музыкальнай инструменнарга оонньоуруга үөрэтии уо.да). Оҕо өйүн-санаатын сайыннарар, үөрэтэр саҕа оонньоулар, дьарыктар сайдалларыгар, араас таһымнаах көрүүлэргэ оҕолору кытыннарыы, музейдарга, театрга, экскурсияларга сырытыннарыы. Үсүһүнэн: «Уһуаанна баҕа санааларгыт». Үгүс төрөппүт саҕа типовой уһуаан дьийтэ тутулларын туруорсаллар, кэтэһэллэр; саастарынан, бөлөҕүнэн, кизньник-куондук күннэрин атааралларыгар; сылдьар бириэмэтин арыый уһатан, нэри диэтэр, үгүс төрөппүт нэһилиэккэ сөптөөх үлэ суоһунан улуус киһинигэр үлэлиринэн; хас биһирди оҕо личность буоларын учуоттаан, хас биһирди оҕо тустаах, сөптөөх сыһыан салгыы көрүллэрэ буоллар. Мин иитэр үлэбэр оҕо дьийэ кэргэнгэ, уһуаанна тэни-нэн иитиллэр диэн принциби тутуһабын. Оҕо бэйэтин төрөбүт түөлбөтигэр, дьонун эйгэтигэр улаатар. Үтүө сабыдыалга улааппыт оҕо иитиллээх, сайдыылаах буолара чуолкай. Оҕо уратыларын учуоттаан, төрөппүттэр оҕолорун ыйытыктарыгар, дьарыктарыгар, хайдах, тутуу оонньоулларыгар болдомтолоох буолалларыгар баҕарабын, төрөппүттэр дьийэ кэргэн эйгэтэ эйэлээх, санаа хоту буоларыгар, оҕо дьийэтигэр нус-хас олохтоох, харысхаллаах буолуон баҕарабын. Иитии үлэтигэр төрөппүт сүрүн оруулааһын төрөппүттэргэ араас методической көмөнү, сүбэни онорууну кэнэтиэхпит. М.Н. ХАРИТОНОВА, «Кытылчаан» уһуаан иитээччитэ, Хамаҕатта

В этом году ГБУ «Государственная противопожарная служба РС(Я)» заключили договор с выпускником МБОУ «Намская СОШ №2» Ивановым Дмитрием Артуровичем 1997 года рождения о целевом обучении в Академии ГПС МЧС России г. Москвы на базе очного отделения по специальности «Пожарная безопасность» со сроком обучения на пять лет. Дима занял внутри школы первое место на интеллектуальном конкурсе «Основы противопожарной безопасности». В 2013 году он в г. Анапе принял участие в пожарной эстафете на 19-м Всероссийском слете по патриотическому воспитанию «Войди в историю России». В 2014 г. провел научно-практическую работу и написал доклад по здоровому и активному образу жизни. Входит в состав отряда «Полярная звезда», занимающегося поисково-исследовательской работой.

Отряд государственной противопожарной службы №23 РС(Я) по Намскому району совместно с управлением образования

не видел, как собирается рукавная линия и для чего она нужна. Сначала очень осторожно и боязливо, затем на второй попытке уже с азартом и улучшая время, все справились с этапами. Первое место заняла Жатайская СОШ №1, Намская СОШ №2 заняла второе место, Покровская СОШ №2 заняла третье место. Конкурс знатоков показал теоретическую подготовленность. Места распределились следующим образом: 1 место - Намская СОШ №2, 2 место - Едейская СОШ, 3 место - Жатайская СОШ №1.

После этого во время летнего отдыха в Якутии состоялся республиканский полевой сбор «Юный пожарный». Чтобы организовать и провести полевой сбор была проведена большая подготовительная работа: принятие решения управлением образования района о полевом сборе «Юный пожарный», разработка обучающей программы, а для подготовки детей к участию на соревнованиях по пожарно-прикладному спорту необходимо было изготовить спортивное обо-

(нач. И.А. Зырянов) оборудовали полосу препятствий, обеспечили условия быта и гигиены, наличие пожарного автомобиля с боевым расчётом, участие пожарных во всех конкурсах в виде обмена опытом и показательных выступлений. В течение всех полевых сборов дети знакомились с правилами пожарной безопасности, готовили агитационный материал, но самыми захватывающими стали занятия по пожарно-прикладному спорту. Дети отрабатывали навыки развертывания рукавной линии, тушения очага возгорания огнетушителем, завязывания спасательных узлов, одевания боевой одежды пожарного, оказания первой медицинской помощи и т.д. Борьба завязалась серьёзная. Но самым интересным видом стала пожарная эстафета со 100-метровой полосой препятствий по пересечённой местности и тушением очага возгорания. Турнир завершился конкурсом знатоков и отработкой навыков по оказанию первой медицинской помощи. Команда Едейской СОШ выиграла глав-

также приняли участие дети из лагерей школ гимназии и НСОШ №1 (60 детей). Дети рисовали на асфальте, участвовали в викторине, эстафете по тематике пожарной безопасности, 4 караул (Порогов В.С.) пожарной части №1 по охране с.Намцы продемонстрировал показательные выступления на автомашине АЦ.

12 ноября в Детской школе искусств имени З.П. Винокурова состоялся творческий конкурс «Юные таланты за безопасность». Организаторами данного мероприятия выступили управление образования Намского района, детская школа искусств им. З.П. Винокурова, отряд государственной противопожарной службы №23 РС(Я) по МО «Намский улус», отделение надзора РС(Я) по Намскому району.

По итогам конкурса жюри в лице начальника отдела организации массовых мероприятий Якутского Республиканского Отделения ВДПО Л.Н. Петровой, инструктора противопожарной профилактики ОГПС РС(Я) №23 по МО «Намский улус» М.А. Ох-

- в номинации «Эстрадный вокал» победителем стал квинтет «Доброта» Хамагаттинского саха-французского лицея, 2 место — ансамбль Хамагаттинской средней общеобразовательной школы имени Е.М. Шапошникова, 3 место — квартал «Светлофор» Модутской средней общеобразовательной школы;

- в номинации «Театральное искусство» в младшей группе победителем стала агитбригада 3 «а» класса Намской средней общеобразовательной школы №2, представив на суд зрителей и членов жюри «Приключенная Лунтика». В средней группе агитбригада школы искусств, покорила зрителей представлением «Быть пожарным почетно», так же неумолимо одержала победу;

- в номинации «Агитбригада» коллектив «Здоровый я — здоровая семья» Намской средней общеобразовательной школы №2 занял 1 место, а коллектив «Агенты 01» Едейской средней общеобразовательной школы 2 почетное место. По итогам конкурса все участники награж-

ИХ ГЕРОИЗМ ОКРЫЛЯЕТ

Намского района, детской школой искусств им. З.П. Винокурова периодически планомерно организуют мероприятия — конференции, семинары, собрания, беседы, консультации, конкурсы, сборы, экскурсии, специальные лагеря, дни открытых дверей, которые нацелены на пожарную профилактику, гражданско-патриотическое воспитание.

Весной по инициативе Якутского республиканского отделения ВДПО администрация Центра отдыха и оздоровления детей «Сосновый бор» совместно с министерством образования Республики Саха (Якутия) открыли смену «Юный огнеборец». Участниками смены стали 50 детей из 5 школ: Покровской СОШ №2, Жатайской СОШ №1, Намской СОШ №2, Модутской и Едейской СОШ и 5 команд дружины юных пожарных (ДЮП). Якутским республиканским отделением была разработана 22-часовая образовательная программа, куда входили теоретические и практические занятия, касающиеся тем пожарной безопасности. Все занятия вели сотрудники Якутского республиканского отделения ВДПО. Занятия шли по утвержденному расписанию. Во время теоретических занятий дети просматривали фильмы. На теоретических занятиях дети знакомились с историей пожарной охраны, с историей развития добровольчества в России, с причинами пожаров, динамикой их развития, действиями при пожаре и др.

Особый интерес вызвало посещение действующей пожарной части в г. Якутске по ул. Дежнёва, 75. Начальник части и начальник караула познакомили юных огнеборцев с пожарно-техническим вооружением, укладом работы в части. А затем в учебном классе части замечательную беседу провела действующий пенсионер пожарной охраны В.Н. Довгаль. Все, затеив дыхание, слушали истории о героях-пожарных, истории о пожарной охране Якутии. Некоторые мальчики изъявили твёрдое желание овладеть профессией пожарного и стать огнеборцами.

Каждое занятие вызвало огромный интерес у команд. Так и занятие по оказанию первой медицинской помощи пострадавшим при пожаре не осталось без внимания. Для того, чтобы занятие прошло интересно, юные пожарные «оживляли» манекен «Гошу». На нем отрабатывались навыки искусственного дыхания и непрямой массаж сердца. Конкурсная программа началась с пожарной эстафеты, которая увлекла даже тех, кто никогда

Положительные наработки и активность человеческого фактора в ходе реализации государственной программы «Патриотическое воспитание граждан Российской Федерации на 2011–2015 гг.» за последние годы имеют место там, где органы власти, администрации образовательных учреждений, Намский пожарно-спасательный гарнизон поняли и осознали эффективность результата труда в данном направлении. Отмечаем системный опыт образовательных учреждений: МБОУ «Намская СОШ №1 им. И.С. Гаврильева» (дир. Габышева Е.П.), МБОУ «Намская СОШ №2» (дир. Никонова Н.П.), МБОУ «Едейская СОШ им. З.П. Саввина» (дир. Барашков А.И.), МБОУ «Модутская СОШ» (дир. Гуляев В.И.), МБОУ «1 Хомустанская СОШ» (дир. Атласова У.П.). Воспитанники данных клубов и общественных объединений добиваются ежегодных результатов на республиканских, региональных и российских уровнях. Отмечается повышение устойчивого интереса и уровня охвата учащихся в данном направлении. По результатам мониторинга работы последних 3 и 5 лет данных объединений, кроме привития культуры и навыков основ безопасности, теоретической и физической подготовки, социализации учащихся, увеличивается рост осознанного выбора профессии в силовых структурах, по линии МЧС, пожарной охраны.

рудование.

Надо отметить, что в апреле 2015 года в Едейской школе была организована Дружина юных пожарных. Якутское республиканское отделение ВДПО в честь этого подарило школе пожарно-спортивный инвентарь. Очень активно поддерживают организацию ДЮП в Намском районе работники Государственной противопожарной службы Республики Саха (Якутия) в полном составе начиная от руководителя, инструкторов и заканчивая рядовыми сотрудниками. В организации полевых сборов совместно с ВДПО приняли участие Управление образования и культуры Намского улуса и ОГПС №23. Сотрудники МПЧ №4 по охране с. Кысыл-Сыр (Прибылых А.Г.) и МПЧ №5 по охране с. Ымыяхтах

ный приз турнира. Но никто не остался без приза и подарка.

Четвертого июня на территории ГБУ «РСДЮСШ» с. Намцы Намского района проведена акция «Я против пожара» в рамках всероссийской акции-декады детской безопасности. Целью проведения мероприятий является профилактика пожарной безопасности среди детей. Организаторами были ОГПС РС(Я) №23 по МО «Намский улус», ПЧ №1 по охране с. Намцы, МПЧ №6 по охране с. Тумул, МО «Ленский наслег», МБУ ЦД им. А.Ф. Шестакова, ГКУ «Намский СРЦН», ГБУ «РСДЮСШ». Участвовали дети, проживающие в приюте в ГКУ «Намский СРЦН» (5 детей), и дети из семей, состоящих на учете СОП, ТСЖ, в возрасте от 6–18 лет (25 детей). А

лопковой, ведущего специалиста по физической культуре и спорту отдела воспитания и дополнительного образования Ю.Ю. Ядрихинской, заместителя директора по учебной части НДШИ им. З.П. Винокурова Д.Г. Корякиной, директора ДТЭЦ «Кэнкэмэ» А.А. Аргунова вынесло следующее решение:

- в номинации «Народное пение» 1 место безоговорочно занял фольклорный ансамбль 3 «а» класса Намской средней общеобразовательной школы №1 с песней «Эбэллин сэлэһин» (разговор с бабушкой), 2 место за виртуозное исполнение частушек присуждено ансамблю «Карамельки», ансамбль Намской средней общеобразовательной школы №1, исполнив песню «Дьырылыатта», стал обладателем 3 места;

дены грамотами и памятным призами.

19 ноября прошел VI-й Республиканский фестиваль детско-юношеского творчества «Юные таланты за безопасность», посвященный 25-летию МЧС России. Организатором фестиваля является ЯРО ВДПО при участии Главного управления МЧС России по РС(Я), Министерства образования РС(Я). Фестиваль проводится с целью пропаганды пожарно-технических знаний среди детей и подростков, организации деятельности добровольных ДЮП, активизации и поддержки творческой инициативы обучающихся, вовлечения их в творческую деятельность в области пожарной безопасности, создания условий для творческой самореализации и общения детей и юношества. На этом фестивале в средней возрастной группе Намская СОШ №2 в номинации «Агитбригада» заняла 3 место. В старшей возрастной группе участники ДШИ им. З.П. Винокурова заняли 3 место.

К нашему глубокому сожалению, проблема пожаров во всем мире всегда была и будет актуальной. Ни один человек, ни одна семья, увы, на сто процентов не застрахована от этой беды. И наш район - не исключение. В связи с этим у нас систематически проводятся мероприятия, нацеленные на профилактику пожарной безопасности, гражданско-патриотическое воспитание. В районе активно ведутся работы по созданию добровольческих пожарных команд, их вклад в решение данной проблемы поистине бесценный. Их тяжелый труд, их способность жертвовать своей жизнью ради людей, попавших в беду, окрыляет нас, делает добрее. Мы стремимся подражать их героизму, мы ими гордимся. Подобные чувства, бесспорно, не обходят стороной и подрастающее поколение, они теплятся в их маленьких сердцах, растут и набираются силами. И это замечательно. Ребенок восхищается и старается походить на своих героев, а позитивный, добрый герой никогда не научит его жестокости, не даст зародиться злу в его душе.

Как оказалось, работники Намского пожарно-спасательного гарнизона не только помогают людям, но и облагораживают почву для воспитания духовно зрелого, гуманного поколения. Разве не к этому мы стремимся всю жизнь?

Семен АРГУНОВ,
корреспондент
АУ РС(Я) «Редакция Намской
газеты «Энсиэли»»

Понедельник, 30 ноября

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10, 04.20 Контрольная
закупка 12+
09.40 Женский журнал 12+
09.50 Жить здорово! 12+
10.55 Модный приговор
12+
12.15 Сегодня вечером 16+
14.30, 15.15 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние новости
18.45 Давай поженемся!
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время
21.30 Т/с «Тест на беременность» 16+
23.40 Вечерний Ургант 16+
00.15 Познер 16+
01.15 Ночные новости
01.30, 03.05 Х/ф «Кабинетный гарнитур» 16+
03.30 Т/с «Измена» 16+

Вторник, 1 декабря

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10, 04.25 Контрольная
закупка 12+
09.40 Женский журнал 12+
09.50 Жить здорово! 12+
10.55 Модный приговор
12+
12.15, 21.30 Т/с «Тест на беременность» 16+
14.30, 15.15 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00 Наедине со всеми 16+

Понедельник, 30 ноября

12.30 Д/ф «Кардиограмма жизни» 12+
13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 18.40, 20.15, 22.00
Новости
13.05, 09.00 Ты можешь больше!
14.05 Живи сейчас 16+
15.05, 23.15, 07.00 Все на Матч! Прямой эфир. Аналитика. Интервью. Эксперты
16.05 Д/ф «О спорт, ты - мир!» 16+
18.45 Анатомия спорта с Эдуардом Безугловым 12+
19.15 Биатлон с Дмитрием Губерниевым 12+
19.45, 11.00 Д/ф «В погоне за желтой майкой» 12+
20.20 Дублер 12+
20.50, 11.30 Д/с «1+1» 16+
21.30 Д/ф «Тиффози. Итальянская любовь» 16+
22.10, 08.00 Д/ф «Олимпийские вершины. Хоккей» 16+
00.15 Континентальный вечер
01.15 Хоккей. КХЛ. ХК Сочи - СКА (Санкт-Петербург). Прямая трансляция
04.00 Безумный спорт с Александром Пушным 12+
04.30 Детали спорта 16+
04.45 Реальный спорт 16+
04.55 Футбол. Чемпионат Италии. Наполи - Интер. Прямая трансляция
10.00 Д/ф «Нет боли - нет победы» 16+
12.15 Удар по мифам 16+

Вторник, 1 декабря

12.30 Д/ф «40 лет спустя» 16+
13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.40
Новости
13.05 Ты можешь больше!
14.05 Живи сейчас 16+
15.05, 00.55, 05.00 Все на Матч! Прямой эфир. Аналитика. Интервью. Эксперты
16.05, 06.00 Д/ф «О спорт, ты - мир!» 16+
17.45, 03.45, 11.25 Детали спорта 16+
17.55, 09.00 Х/ф «Кулак ярости» 16+
20.05 Смешанные единоборства. UFC 16+
21.55 Хоккей. КХЛ. Авангард (Омская область) - Витязь (Московская область). Прямая трансляция
00.20, 12.00 Д/с «Второе

18.00 Вечерние новости
18.45 Давай поженемся!
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время
23.40 Вечерний Ургант 16+
00.10 Ночные новости
00.25 Структура момента 16+
01.25, 03.05 Х/ф «Капо-не» 16+
03.35 Т/с «Измена» 16+

Среда, 2 декабря

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10 Контрольная закупка 12+
09.40 Женский журнал 12+
09.50 Жить здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.15, 21.30 Т/с «Тест на беременность» 16+
14.30, 15.15 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние новости
18.45 Давай поженемся!
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время
23.40 Вечерний Ургант 16+
00.15 Ночные новости
00.30 Политика 16+
01.30, 03.05 Х/ф «История Антуана Фишера» 12+
04.00 Т/с «Измена» 16+

Четверг, 3 декабря

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10, 14.00, 04.30
Контрольная закупка 12+
09.40 Женский журнал 12+
09.50 Жить здорово! 12+
10.55, 02.35, 03.05 Модный приговор 12+
12.15, 21.30 Т/с «Тест на беременность» 16+
14.30, 15.15, 19.10
Время покажет 16+

16.00, 03.40 Мужское / Женское 16+
17.00 Наедине со всеми 16+
18.00 Ежегодное послание Президента РФ В.В. Путина Федеральному Собранию
21.00 Время
23.35 Вечерний Ургант 16+
00.10 Ночные новости
00.25 Х/ф «Хороший год» 16+

Пятница, 4 декабря

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00
Новости
09.10 Контрольная закупка 12+
09.40 Женский журнал 12+
09.50 Жить здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.15 Т/с «Тест на беременность» 16+
14.30, 15.15
Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00 Жди меня 12+
18.00 Вечерние новости
18.45 Человек и закон 16+
19.50 Поле чудес 12+
21.00 Время
21.30 Сегодня вечером 16+
22.55 Вечерний Ургант 16+
23.50 Т/с «Фарго» 18+
01.00 Х/ф «Мелинда и Мелинда» 16+
03.30 Голос 12+

Суббота, 5 декабря

06.00, 10.00, 12.00
Новости
06.10 Т/с «Обмани, если любишь» 16+
08.00 Играл, гармонь любима! 12+
08.45 Смешарики. Новые приключения 6+
09.00 Умницы и умники 12+
09.45 Слово пастыря 12+
10.15 Смак 12+
10.55 Нина Русланова. Гвоздь программы 12+
12.10 Идеальный ремонт

12+
13.05 На 10 лет моложе 16+
13.55 Теория заговора 16+
14.45 Х/ф «Обет молчания» 16+
16.20 Тамара Семина. Соблазны и поклонники 16+
17.10 Следствие покажет 16+
18.00 Вечерние новости
18.10 Кто хочет стать миллионером? 12+
19.10 Большой праздничный концерт в Кремле 12+
21.00 Время
21.20 Голос 12+
23.40 Что? Где? Когда? 00.50 Х/ф «Август» 12+
03.10 Х/ф «Мальчишник» 16+

Воскресенье, 6 декабря

05.50, 06.10 Т/с «Обмани, если любишь» 16+
06.00, 10.00, 12.00, 15.00
Новости
08.10 Армейский магазин 16+
08.45 Смешарики. ПИН-код 6+
08.55 Здоровье 16+
10.15 Непутевые заметки 12+
10.35 Пока все дома 12+
11.25 Фазенда 12+
12.15 Барахолка 12+
13.10 Гости по воскресеньям 12+
14.10, 15.15 Бенефис Геннадия Хазанова 16+
16.45 Геннадий Хазанов. Без антракта 12+
17.50 Точь-в-точь 16+
21.00 Воскресное «Время» 12+
23.00 Х/ф «Метод» 18+
00.00 Х/ф «Босиком по мостовой» 16+
02.10 Модный приговор 12+
03.10 Мужское / Женское 16+
04.05 Контрольная закупка 12+

РОССИЯ 1

Понедельник, 30 ноября

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+
11.35, 17.30, 19.35 Вести-Москва
11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
14.25, 21.00 Т/с «Тихий Дон» 12+
18.15 Прямой эфир 16+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
23.55 Честный детектив 16+
00.55 Ночная смена 16+

Вторник, 1 декабря

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+
11.35, 14.30, 17.30, 19.35 Вести-Москва
11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Наш человек 12+
16.00 Т/с «Земский доктор» 12+
18.15 Прямой эфир 16+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Тихий Дон» 12+
22.30 Поединок 12+
00.10 Ночная смена 12+

Среда, 2 декабря

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+
11.35, 14.30, 17.30, 19.35 Вести-Москва
11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Наш человек 12+
16.00 Т/с «Земский доктор» 12+

18.15 Прямой эфир 16+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Тихий Дон» 12+
23.55 Специальный корреспондент 16+
01.35 Ночная смена 12+

Четверг, 3 декабря

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 19.00 Вести
09.55 О самом главном 12+
11.35, 14.30, 17.35 Вести-Москва
11.55 Х/ф «Женская интуиция-2» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Наш человек 12+
16.00 Т/с «Земский доктор» 12+
18.00 Ежегодное послание Президента РФ В.В. Путина Федеральному Собранию
20.25 Спокойной ночи, малыши!
20.35 Т/с «Тихий Дон» 12+
22.30 Поединок 12+
00.10 Ночная смена 12+

Пятница, 4 декабря

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+
11.35, 14.30, 17.30, 19.35 Вести-Москва
11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Наш человек 12+
16.00 Т/с «Земский доктор» 12+

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+
11.35, 14.30, 17.30, 19.35 Вести-Москва
11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Наш человек 12+
16.00 Т/с «Земский доктор» 12+
18.15 Прямой эфир 16+
21.00 Юморина 12+
23.00 Х/ф «Ради тебя» 12+

Суббота, 5 декабря

04.50 Х/ф «Трактор на Пятницкой» 16+
06.35 Сельское утро 12+
07.05 Диалог 12+
08.00, 11.00, 14.00 Вести-Москва
08.10, 11.10, 14.20 Вести-Москва
08.20 Мультиугол 6+
09.30 Правила движения 12+
10.25 Личное. Александр Михайлов 12+
11.20 Две жены 12+
12.20, 14.30 Х/ф «Я буду ждать тебя всегда» 12+
16.45 Знание - сила 12+

17.35 Главная сцена 12+
20.00 Вести в субботу
21.00 Х/ф «Мезальянс» 12+
00.50 Х/ф «Любовь и Роман» 12+

Воскресенье, 6 декабря

05.30 Х/ф «Всё, что ты любишь...» 12+
07.30 Сам себе режиссёр 12+
08.20 Смехопанорама 12+
08.50 Утренняя почта 12+
09.30 Сто к одному
10.20 Вести-Москва
11.00, 14.00 Вести
12.10, 14.20 Х/ф «Право на любовь» 12+
16.00 Всероссийский конкурс юных талантов «Синяя Птица» 12+
18.00 Х/ф «Жена по совместительству» 12+
20.00 Вести недели
22.00 Воскресный вечер с Владимиром Соловьёвым 12+
00.00 Дежурный по стране 12+
00.55 Х/ф «Поцелуй бабочки» 16+

ОЛОХТОН ХААЛЫМА!
«Энсиэли» хаһьяк-ка сибээс отделение-ларьнан, общественнай сурутааччыларынан 2016 сыл бастакы анарыгар суругуу ытытлар.
6 ыйга — 486,12 солк.,
3 ыйга — 243,06 солк.,
1 ыйга — 81,02 солк.
Хаһыат индексэ — Р0005, нэдиэлэбэ иккитэ тахсар.

Понедельник, 30 ноября

06:30 Дойдум дьоно (Андан ТВ) 6+
06:45 Дойдум дьоно (Ньурба ТВ) 6+
07:00 Санга күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Дойдум дьоно (Бэрдигэс ТВ) 6+
10:45 Дойдум дьоно 6+
11:00 Новости Саха 24 12+
11:15 Ис сүрэхтэн... 6+
12:30 Үчүгэйиэн бу сиргэ 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ Саха радиота 6+
15:00 Дойдум дьоно (Панорама ТВ) 6+
15:30 Дойдум дьоно (Кадр ТВ) 6+
15:45 Дойдум дьоно (Нам ТВ) 6+
16:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ 6+
17:00 Буква закона 6+
17:30 Үтүө киэһэнэн! 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Улуу Кыайыы 70 сылыгар 6+
18:45 Күнчээн 6+
19:00 Саха Сирэ 12+
19:15 Арена событий 6+
19:30 Не пропусти главного 12+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Буква закона 6+
21:45 Дойдум дьоно (Татта ТВ) 6+
22:00 Питер-лайф 6+
22:15 Үтүө киэһэнэн! 6+
22:45 Вестник 01 12+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+

Среда, 2 декабря

06:30 Дойдум дьоно (Бэрдигэс ТВ) 6+
07:00 Санга күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Күнчээн 6+
10:30 В кадре-республика (Сунтаар ТВ) 6+
10:45 Продвижение 6+
11:00 Новости Саха 24 12+
11:15 Болгомто киинигэр 6+
11:30 Кэл, озор, сээр-гэһиэх 6+
12:30 Жизнь прекрасна! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ Саха радиота 6+
15:00 Олох үһүгэр 12+
16:00 Жизнь прекрасна! 6+
17:00 Гезан 6+
17:30 Үтүө киэһэнэн! 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Улуу Кыайыы 70 сылыгар 6+
18:45 Күнчээн 6+
19:00 Саха Сирэ 12+
19:15 Арена событий 6+
19:30 Не пропусти главного 12+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Буква закона 6+
21:45 Дойдум дьоно (Татта ТВ) 6+
22:00 Питер-лайф 6+
22:15 Үтүө киэһэнэн! 6+
22:45 Вестник 01 12+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+

Вторник, 1 декабря

06:30 Дойдум дьоно (Сунтаар ТВ) 6+
07:00 Санга күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Күнчээн 6+
10:30 Аал-луук мас 6+
11:00 Новости Саха 24 12+
11:15 Арена событий 6+
11:30 Саха санаата 6+
12:15 Аартык-светлая дорога в будущее! 6+
12:30 Үчүгэйиэн бу сиргэ 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ Саха радиота 6+
15:00 Не пропусти главного 12+
16:00 Үчүгэйиэн бу сиргэ 6+
17:00 Sakha-card 6+

Четверг, 3 декабря

06:30 Дойдум дьоно (Нам ТВ) 6+
07:00 Санга күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Дойдум дьоно (Сааскылаах ТВ) 6+
10:45 Sakha-card 6+
11:00 Новости Саха 24 12+
11:15 Арена событий 6+
11:30 Үрдэл 6+
12:15 Питер Life 6+
12:30 Жизнь прекрасна! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ Саха радиота 6+

17:15 Идэбин таба тал 6+
17:30 Үтүө киэһэнэн! 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Дойдум дьоно (Борогон ТВ) 6+
18:45 Күнчээн 6+
19:00 Саха Сирэ 12+
19:15 Болгомто киинигэр 6+
19:30 Олох үһүгэр 12+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Дойдум дьоно (Хангалас ТВ) 6+
21:45 Дойдум дьоно (Амма ТВ) 6+
22:15 Үтүө киэһэнэн! 6+
22:45 Продвижение 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+

Среда, 2 декабря

06:30 Дойдум дьоно (Бэрдигэс ТВ) 6+
07:00 Санга күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Күнчээн 6+
10:30 В кадре-республика (Сунтаар ТВ) 6+
10:45 Продвижение 6+
11:00 Новости Саха 24 12+
11:15 Болгомто киинигэр 6+
11:30 Кэл, озор, сээр-гэһиэх 6+
12:30 Жизнь прекрасна! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ Саха радиота 6+
15:00 Олох үһүгэр 12+
16:00 Жизнь прекрасна! 6+
17:00 Гезан 6+
17:30 Үтүө киэһэнэн! 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Улуу Кыайыы 70 сылыгар 6+
18:45 Күнчээн 6+
19:00 Саха Сирэ 12+
19:15 Арена событий 6+
19:30 Не пропусти главного 12+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Буква закона 6+
21:45 Дойдум дьоно (Татта ТВ) 6+
22:00 Питер-лайф 6+
22:15 Үтүө киэһэнэн! 6+
22:45 Вестник 01 12+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+

Пятница, 4 декабря

06:30 Дойдум дьоно (Ньурба ТВ) 6+
07:00 Санга күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Күнчээн 6+
10:30 В кадре-республика (Сунтаар ТВ) 6+
10:45 Продвижение 6+
11:00 Новости Саха 24 12+
11:15 Болгомто киинигэр 6+
11:30 Кэл, озор, сээр-гэһиэх 6+
12:30 Жизнь прекрасна! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ Саха радиота 6+
15:00 Олох үһүгэр 12+
16:00 Жизнь прекрасна! 6+
17:00 Гезан 6+
17:30 Үтүө киэһэнэн! 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Улуу Кыайыы 70 сылыгар 6+
18:45 Күнчээн 6+
19:00 Саха Сирэ 12+
19:15 Арена событий 6+
19:30 Не пропусти главного 12+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Буква закона 6+
21:45 Дойдум дьоно (Сунтаар ТВ) 6+
22:00 Питер-лайф 6+
22:15 Үтүө киэһэнэн! 6+
22:45 Факты о Якутии 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+

Суббота, 5 декабря

07:00 С бодрым утром! 6+
07:15 Дойдум дьоно (Татта ТВ) 6+
07:45 Дойдум дьоно (Хангалас ТВ) 6+
08:00 Дойдум дьоно (Майта ТВ) 6+
08:30 ТВ-спорт: Чемпионат РС(Я) по кик-боксингу 6+
09:30 Ыраах-чугас аймактарбыт 6+
10:00 Полярная звезда 6+
10:45 Будем вместе 6+
11:00 Истинг илдыт 0+
11:45 Аал-луук мас 6+
12:30 Кэл, озор, сээр-гэһиэх 6+
13:30 Якутия. День за днем 12+
14:15 Пропеллер 6+
14:30 Күнчээн 6+
15:00 Прогресс 6+
15:30 Күнчээнгэ эбэр-дэ 0+
15:45 ТВ-спорт: Мас тардыһыга Д.И. Никаноров сүрдүкү эриэтигэр респ. турнир 6+
16:45 Дойдум дьоно (Абый ТВ) 6+
17:30 Гезан 6+
18:00 Дойдум дьоно (Хангалас ТВ) 6+
18:30 Истинг илдыт 0+
19:15 Байанай 12+
19:45 Үрдэл 6+
20:30 Саха сирэ. Күнтэн күн 12+
21:15 Спорт-клуб 6+
22:00 Аартык-светлая дорога в будущее! 6+
22:15 Кинозавод 6+
22:45 Кэнсиэр 6+

15:00 Не пропусти главного 12+
16:00 Жизнь прекрасна! 6+
17:00 Гезан 6+
17:30 Үтүө киэһэнэн! 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Сардаана 6+
18:45 Күнчээн 6+
19:00 Саха Сирэ 12+
19:15 Арена событий 6+
19:30 Олох үһүгэр 12+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Эдьийи Доралыын иһирэх кэпсэти 6+
22:00 Парламентский вестник 6+
22:30 Факты о Якутии 6+
22:45 Дойдум дьоно (Ньурба ТВ) 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+

Пятница, 4 декабря

06:30 Дойдум дьоно (Ньурба ТВ) 6+
07:00 Санга күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+
10:15 Күнчээн 6+
10:30 Дойдум дьоно (Хангалас ТВ) 6+
11:00 Новости Саха 24 12+
11:15 Болгомто киинигэр 6+
11:30 Кэл, озор, сээр-гэһиэх 6+
12:30 Жизнь прекрасна! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ Саха радиота 6+
15:00 Олох үһүгэр 12+
16:00 Жизнь прекрасна! 6+
17:00 Гезан 6+
17:30 Үтүө киэһэнэн! 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Улуу Кыайыы 70 сылыгар 6+
18:45 Күнчээн 6+
19:00 Саха Сирэ 12+
19:15 Арена событий 6+
19:30 Не пропусти главного 12+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Буква закона 6+
21:45 Дойдум дьоно (Сунтаар ТВ) 6+
22:00 Питер-лайф 6+
22:15 Үтүө киэһэнэн! 6+
22:45 Факты о Якутии 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+

Воскресенье, 6 декабря

07:00 С бодрым утром! 6+
07:

УВАЖАЕМЫЙ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬ!
Просим принять активное участие в переписи малого бизнеса с ноября по декабрь м-цы 2015 года.
По всем вопросам обращайтесь по тел.: 8(41162) 41437 или namsors@mail.sakha.qks.ru

«ЫТЫКТАБЫЛЛААХ НАМ УЛУУХУН ОЛОХТООХТОРО, ЫАЛДЫТТАРА!»
«TORUT UU» тэрилтэ кыһын-гы үлэ режимигэр киирбитин биллэрэр. Үлэ күннэригэр сарсыарда 9.00-тан 18.30 ч. диэри үлэлиибит. Өрөбүл күммүт хас нэдиэлэ баскыһыанньата уонна тохсунньу 1 күнэ. Дьиэвэ илдьэн биэри деспетчерэ сарсыарда 9.00 киэһэ 18.30 ч. диэри сакааһы ылар.
Кирдээх, саһарбыт уонна хайдыллах баллоннары төттөрү ылбаһыт.
Намга: Чернышевская ул. 6-та, «Олонхо» атыы киинэ
Аппааныга: Лена ул. 16-та, өрөбүл суох.
Тел.: 8-924-873-73-11, 8-914-300-11-70
Төрүт уу — Чэгийн турук — Үйэлээх олох
Считать недействительным утерянный паспорт 9811 400050, выданный 29.03.12 г. ТП УФМС России по РС(Я) в Намском р-не на имя Романова Айаала Егоровича

КЭРИЭСТЭБИЛЛЭР
Биһиги ыал күндү аҕабыт, олохтон, эһэбит, I Хомустаах олохтооҕо Корякин Панкратий Петрович сэтгэнийи 30 күнүгэр ыарахан ыарыгыттан орто дойдуттан арахсыбыта 40 хонуга туолар.
Аҕабыт 1931 с. сэтгэнийи 30 күнүгэр Бүлүү оройуонун Чочу нэһилиэгэр дьаданы дьиэ кэргэнгэ төрөөбүтэ. Бииргэ төрөөбүттэр үһү эгилэр.
1957 с. Бүлүү педучилищетын ситиһиллээхтик бүтэрэн Нам оройуонун Хамафатта нэһилиэгэр алын сүһүөх кылаас учууталынан үлэли кэлэр. Мантан ыла Энгисэли сирэ-уота киинэхэ иккис дойдута буолар. Учууталлыы сылдьан, Валентина Гаганова баччымынан икки сыл сибининнэ көрүүтүгэр үлэли тахсыбыта. 1961-1974 сс. Партизан оскуолатыгар учууталлаабыта, интернакка сэбиэдиссэйдэбитэ. Манна үлэлиир кэмигэр Нам оройуонугар аан бастагынан агитквартиралар үлэлэрин саҕалаабыта, дьону түмэн, интэриэһиргэтэн, атын оройуоннар уопуттарын тарҕаппыта. 1974 с. I Хомустаахха көһөн кэлиэбиттэн бочуоттаах сынныланна тахсыр диэри, «Нам» совхозка бастаан юрист-консультантынан, онтон диспетчеринэн — барыта отучча сыл үтүө суобастаахтык үлэлээбитэ. Диспетчердиги сылдьан аан бастаан фермаларга, отчуттарга, ыраабынан тэлэһийэр булчуттарга рациялар туруортаабыта. Кини сүрдээх дьаһаллааҕа, өрүү олоххо саганы киллэрэр дүккүөрдээҕэ. Совхоз директору Д.Ф. Алексеевтыын олус тапсан үлэлээбиттэрэ. Аҕабыт мэлдьи саҕа кинигэни, суруналы аҕара, билэ-көрө сатыра. Кини элбэх кэпсээннээх, саҕа сонуннаах буолара. Биһиги кыра эрдэптинэ киэһэ айы саҕаттан саҕа

«ТУЙМААДА» хаһыакка сурутуун
«ТУЙМААДА» общественной-политической хаһыакка 2016 сыл бастагы аҕаарыгар сурутуу түмүктэнэрэ чугаһаата.
Бар дьон тутулуга суох хаһыаттар эһиги тыа сирин кыһарҕаннаах олохтон, политика, экономика, быыбардар тустарынан кырдыктаах суруйуулары ааҕыаххыт. Кэлэр сылга буолар Госдума быыбарын хайдах баарынан күүскэ сырдатыххыт. Хаһыакка ону сэргэ «Олох көстүүлэрэ», «Дьылга хаан», «Эйгэ», «Баай байанай», «Ичи», «Таптал таабырына», «Араас» о.д.а. бэрт сэргэх балаһалар салгы бачээтэниэхтэрэ. Суруйуулар ардыгар аралдытыахтара, сороҕор соһутуохтара.
Сурутуу сыаната 6 ыйга маннык: Киин улустарга — 1144 солк. 32 харчы, Бүлүү бөлөх улустарыгар — 1363 солк. 50 харчы, хотугу улустарга — 1472 солк. 34 харчы.
БОЛВОЙУН! Сурутууга хас биирдиитэ 50-нуу тыһ. солкубайдаах уу харчынан УС СУРУН бириис олохтон! Атын да сыаналаах бириистэр эмиэ онньонохтара: улахан ЖК-телевизор, холодильник, аныгы суотабай телефон о.д.а. Алта ыйга толору суруттарбыттар эрэ бириистээх сурутууга кытталлар. Көхтөөхтүк сурутуун, бириистэ сүүйүн!
«Туймааданы» сурутуун — олоххо эрэллээх буолуоҕ.
«ТУЙМААДА» редакцията

ЫҢЫРЫ
Бу дьыл ахсынныы 5 күнүгэр Нам улунун И.Е. Винокуров аатынан Хатын-Арыы орто оскуола төрүттэммитэ 75 сыллаах үбүлүүдүгү бэлиэтир.
Үбүлүүдээх тэрээһин программата: 10.00.-11.00 — Билдэбиттары көрсүү; 11.00-12.00 — «Путь длиной в 75 лет» кылаас чаастара; Оскуола туһунан саҕа кинигэ сүрэхтэниитэ; 12.00-14.00 — «Оскуолам, төрөөбүт күнүгүнэн!» выпускниктар парадтара; 15.00-17.00 — «Учуутал, эн ааккар сүгүрүйэн...» — үбүлүүдүгү дьонун чааһа; 21.00-02.00 — Көлүөнөнөн сыннылан биэчэрэ.
Араас сылларга үлэлээбит учууталлары, урукку кэмгэ үөрэммит оскуола выпускниктары ааспыты ахтыһа, билиннини билсигэ, кэлэри түстэһэ кэлэн ыалдыттыгырыгытыгар ыҥырабыт.
Оскуола администрацията

Отдел военного комиссариата Республики Саха (Якутия) по Намскому улусу проводит набор курсантов для подготовки и дальнейшего призыва весной 2016 года на должности ВУС 843 «механик-водитель МТЛБ», ВУС 837 «водитель категории С», из числа граждан с 1989 по 1998 годов рождения, не проходивших военную службу, годных к военной службе по состоянию здоровья, ранее не привлекавшихся к уголовной ответственности.
Обращаться в отдел военного комиссариата Республики Саха (Якутия) по Намскому улусу.
Адрес: с. Намцы, ул. Ойунского, 8, 2-й этаж, призывной пункт. Контакт. тел.: 8-41162-41161
Начальник отдела военного комиссариата Республики Саха (Якутия) по Намскому улусу О. Возный

ГКУ «Центр занятости населения Намского улуса» с 23 ноября по 4 декабря 2015 г. объявляет акцию «Новогодние подарки!» для инвалидов и лиц с ограниченными возможностями здоровья с оказанием услуг:
• по профессиональной ориентации, психологической поддержке, социальной адаптации;
• консультирования по вопросам Закона о занятости населения;
• консультирования по вопросам профессионального обучения.

«Акция! Акция! Акция! «Алмазкредитсервис» со 2 ноября по 31 декабря 2015 г. объявляет акцию «Новогодние подарки!» Не упустите возможность получить займ по выгодным процентам!
Справки по тел. 41285. Ждем вас по адресу: с. Намцы, ул. Чернышевского, 14, 1-й этаж, каб. 107
«Грузовые перевозки Toyota Hiace»
Тел. 89644218634

остуоруйалары айан кэспир буолара, «арай биірді буолларына» диян сағалысыр... Оғолорун, сиэнэрин олус сөбүлүүрө, сыллы сыйдыра.
Аҕабыт айылга оҕото этэ, бултуурун, балыктырын олус сөбүлүүрө. 80 сааһын ааһыар диэри велосипедтар олонор ыраах сирдэринэн бултуура. Кини өссө айылҕаттан бэрлэбит кылыһахтаах куластааҕа. Үлэли сырыттыҕа хонторуаҕа куолаһа улаханын иһин «Хомустаах Левитана» дииллэр эбит.
Аҕабыт ийэбитинэн, педагогическай үлэ бэтэрээнинэн Анна Дмитриевнаһын 56 сыл устата эйэлээхтик, эн-мин дэһэн олордун. Ийэбитин сүрдээһин харыстыра, доруобуйатын көрөрө. Аҕабыт икки сыл кэриҥэ ыарахан кылаасчыт кэмигэр, ийэбит бэйэтэ көрөн-хараһан, лажжанаһа аһатан оҕолообута. Аҕабыт барахсан биірді да ынчыктаабакка, суламмакка, тулуурдаахтык, уолун илиитигэр букатыннаахтык барахтаата...
Биһиги аҕабытын махталлаах сүрэхпитигэр өрүү тыннаах, атыгытыгар баар курдук саныйбыт. Кини олохтон оғолоро, сиэннэрэ, хос сиэнэ салгыыллар. Иккис дойдуга онгостубат Хомустааһын буора сымнаҕас тэллэх, сылаас суорҕан буоллун...
Аҕабытын Панкратий Петровичи сүтэрибт ыар күннэригэр күүс-көмө, өйбүл буолбут чугас ыалларытыгар Кривошапкинарга, Казановтарга, Алексеевтарга, саҕаһым биіргэ төрөөбүттэригэр, I Хомустаах дьаһалтатыгар, олохтоохторго (баһылык Жирков В.В.), улус дьаһалтатыгар (Атласов А.П.), биіргэ үөрэммит, үлэлээбит, үлэлиир доғотторбутугар, дьоммутугар махталбытын тиірдібит.
Кэргэнэ, оғолоро, кийиитэ, сиэннэрэ
Сэтгэнийи 29 күнүгэр тапталлаах аҕабыт, убайбыт Сивцев Константин Спиридонович со

УҺУРЭХ ТЫПТАР

Күндүтүк саныыр, убаастыыр убайбыт **ВАЛЕРИЙ НИКОЛАЕВИЧ**, 65 сааскын туолбут кэрэ-бэлиэ күнүгүнэн ис сүрэхпиттэн итиитик-истинник эвэрдэлиибит!
Баҕарабыт үһүн үйэни, кырдыары билиммэккэ чугас дьонун, оғолорун, сиэннэрин сылаас тапталларынан угуттанын олоххо тардыһыын уғарабатын, күүс-көмө, тирэх буола олоҕорго бағарабыт, махтал тылларын этэбит.
Эвэрдэни кытта биіргэ төрөөбүттэрин, кинилэр дьиэ кэргэттэрэ

Нам улунун ветеринарнай сулууспатыгар өр кэмгэ ветеринарнай-санитарнай экспертиза отделын сабиэдиссийинэн үлэлээбит, Нам селотун олохтооҕун, ветеран үлэһипитин **ОЛЕСОВА МАРИЯ ИННОКЕНТЬЕВНА**, 65 сааскын томточку туолбуккунан итиитик-истинник эвэрдэлиибит!
Ветеринарнай-санитарнай үлэни былааннаахтык ыҕтан нэһилиэннээҕэ батарыллар бордуюккайа, үүт-эт, оғуруот аһа хаачыстыбалаах буоларыгар туох баар кыһамныгынын ууран ситиһиллээхтик үлэлээбиккин сыаналыбыт, холобур онгостубт.
Баҕарабыт чэгийн-чэбдик доруобуйаны, чугас дьонун, оғолорун, сиэннэрин ортолоругар өрүү үөрэ-көтө сырыт, кинилэр истин сыйһаннарһын, күүстээх тапталларынан унуттанын, айыһытын арчытынан, ийиэжситин ийиэитинэн күн бүгүнүгүн курдук айа-тута, сүбэли-амалы сырыт. Үлэһипити ыалласпатын, хомолто холбоспотун, дьол-саргы тосхойдун диян алгысыт үтүөтүн аныыбыт!
Нам улунун ветеринарнай сулууспа бары үлэһиттэрэ, профкома уонна лаборатория коллектива

Убаастабыллаах **СЕМЕН ВАСИЛЬЕВИЧ ПАРНИКОВЫ**, 70 сааскын туолбуккунан тапталлаах аҕабытын, эһэбитин, хос эһэбитин бу үөрүүлээх күнүгүнэн итиитик-истинник эвэрдэлиибит!
Баҕарабыт баҕа санаа бастынын, үтүө санаа үтүмэнин. Оғолорун, сиэннэрин, хос сиэннэрин ситиһиллэринэн кынаттанын дьоллохтук, доруобайдык олоҕорго бағарабыт.
Эвэрдэни кытта кэргэни, кыргытарын, күгүттэрин, сиэннэрин, хос сиэннэрин, аймахтарын

Күндү **ИЛЛАРИОН ДАНИЛОВИЧ СТЕПАНОВЫ** 60 сааскын туолбут кэрэ-бэлиэ үбүлүүдүгүнэн, Айыы сиригэр үк-тэммит алгыстаах күнүгүнэн ис сүрэхпиттэн эвэрдэлиибит!
Күн сиригэр Эр киһиэхэ бэрлэлибит аналһын дьонуннаах кэргэн, амараһа аҕа, эйгэс эһэ, айылҕанын алтыһан булчут-балыксыт бэрдэ буолаһын. Бу курдук эдэрди эрчимнин сүтэрбэккэ, олох устун өр сылларга эрэллээхтик баран ис, дьонгор-сэргэбэр дурда-хаһа буола тур! Бағарабыт Эйиэхэ өр сылларга кытаанах доруобуйаны, дьиэ кэргэнгэр дьолу-соргуну, ыччаттаргар үрдүк ситиһиллэр! Үөрүү-көтүү үктэллээх, дьол-соргу тосхолоох, толкуйдаабыккын тобула, санаабыккын саргылы сырыт диян алгыс бастынын аныыбыт, эвэрдэ эриэккэһин этэбит.
Эвэрдэни кытта Нам педагогическай колледжын коллектива

Георгий Гаврильевич дьиэ кэргэнигэр төрдүс оғонун төрөөбүтэ. Төрөппүттэр төрүт-уус Уус-Алдан оройуонун дьыно этилэр да очолорго номенклатурнай үлэһит партия ханна аныырынан үлэлиирэ. Аҕата Намга ССКП райкомун секретарынан талыллан кэлэн үлэлээн Ганя Нам оскуолатыгар үөрэммитэ, Советскай Армияҕа мантан ыҥырыллан сулууспалаан кэлбитэ, Намнаағы промкомбинатка үлэ-эҕэ киирбитэ. Алҕаска тарбахтарын станокка өлөрөн, фотограф идэтигэр үөрэммитэ, бытовое комбинатка кэргэнинэн Полина Иннокентьевнаһын оччолорго оройуонна соғотох ситэри оборудованилаах фотолабораторияны тэрийбиттэрэ.
Гаврил Георгиевич студиятыгар биірдиилээн дьоннор, ыаллар, бөлөхтөр, ханнык эрэ тэрээһиннэр хаартыскаларын түһэриинэн мунгурдамат этэ. Кини үлэ коллективтарын бэлиэ күннэригэр аһан коллектив бары салаа үлэтин үлэһиттарын көрдөрөр элбэх альбомнары оғороро. Ол альбомнар билигин олоҕорун, үлэлээн ааспыт кэм кэрэһиниэ буолан улус дьонноругар-сэргэлэригэр харалла сыттахтара. Аҕата Георгий Гаврильевич кө-вүлэһининэн Нам оройуонун тыатын хаһаайыстыбатын бастын үлэһиттарын үлэ көрүннэринэн наардан хаартыскалары түһэ-битэ. Олорунан 4 улахан альбому бэлэмнээбиттэрэ. Уус-Алданга олоҕор уус аймахтарыгар анал холбуйа онгорбуттара. Георгий Гаврильевич 60 сааһын туолуутунан сибэстээн П.И. Сивцев аатынан Намнаағы история уонна этнография музейыгар ол альбомунаах холбуйаны бэлэхтэ-эбиттэрэ, билигин онтулара биір сыаналаах экспонат быһытынан хараллар. Улус историятын сырдатааччылар ол альбомтан наадылар дьоннорун хаартыскаларын булан кинигэлэригэр киллэрэллэр. Иккис улахан үлэтэ — оройуон бастын үлэһиттэ-

рин улахан 40x30 см кэмэйдээх мэтириэтэрин оғорон, халын фанераҕа сыйһанан бэлэмнээ-битэ эмиэ музейга харалла сы-таллар, улус улахан тэрээһин-нэригэр куруутун көрдөрүүгэ таһаарыллаллар. Онон кини бэйэ-этин профессиональнай үлэтинэн аатын ааттаһыа турдаҕа.
Ганя 1971 с. Полина Иннокен-тьевна Кривошапкинаһын хол-боһон Алексеевтар диян ыал аҕа баһылыга буолбута, биэс оғону итэн олох киэн суолугар атаар-быттара. Билигин кинилэр бэйэ-элэрэ ийэ-аҕа буолан ийэлэрин, аҕаларын ааттарын салҕааччы 15 оғолорун улаатыннараллар.
Гаврил Георгиевич общес-твеннай үлэһит үлүһүйэн дьа-рыктанара, бэйэтэ көрүүлэрдээх буолан элбэх быбардарга кыт-тара, кэлэрэ-барара. Биір кэм-нэ чөл олоғу көбүлээччи буолан тымныы уунан чэбдигирини хо-лобурун көрдөрөр, экстремал спортсмен Семен Алексеевы кыт-та муустаах ууга сөғүлээннэр Нам олохтоохторун сөхтөрүүгэ кыттысыта, хаар устун сыгы-нһах атах суолун хаалларан дьо-ну дьибэргэтэр этэ. Оннук этэ — биһиги Ганябыт.

Күндү аҕабыт, бырааппыт, убайбыт биһиги өйбүтүгэр-санаабытыгар куруук бааргын.
Оғолоро, сиэннэрэ, биіргэ төрөөбүт эдьийэ, балтылара, аймахтара

Тапталлаах кэргэним, аҕабыт, эһэбит, хос эһэбит, Нам улунун Уедэй нэһилиэтин олохтоо-ғо Кельдиев Спартак Ефимович 69 сааһыгар ыарахан ыарыһа ыалдын орто дойдуттан барбы-та сэтгэнийи 29 күнүгэр 1 сылын туолар.
Спартак Ефимович 1945 с. олунньу 11 күнүгэр Орджони-кидзевак оройуонун Покровскай бөһүөлөгэр колхозтаах дьиэ кэргэнигэр төрөөбүтэ. Би-иргэ төрөөбүт төрдүлөр этэ, он-

(Салгыта. Иннин 8 стр. көр)

тон улаханнара. Адабыт оскуола-ны (8 кылаас) бүтэрэн баран, тууга «Холбос» СМУ үлэбэ кирибит. 1964 с. армия-жа ыгырыллар. Челябинск-50 сулууспажа туйгунук сылдыар, ефрейтор буолар. Төрөспүттэригэр командиритан Наливалкинтан Махтал суруктардаах, «20 лет Победы в ВОВ 1944-45 гг.» мэтээллээх, грамоталардаах. Армиятан кэлэн баран, суоппар идэтин ылар. Покровскаяга тэрилтэлэргэ суоппардыар.

Онтон 1968 с. ыал буолабыт. 1 кыыс, 5 уол оҕолонобут. 1973 с. Үөдэйгэ олохсуйабыт. Тууга, онтон совхозка суоппардыар, стоговоз оҕоһуутунан үлэтири. Үлэтигэр сирдэрбэтэ. Элбэх ыалга дьэ туспута. Кэлин оскуола суоппарынан, кочегарынан үлэлээн пенсияҥа тахсыбыта. Оскуола оҕолоругар кыһаллара, араас күрэххэ кыттан (оҕолорун кытта) Бочуотунай грамоталара, Махтал суруктара элбэх. «Лучшая семья Намского улуса» сибидиэтэлистибэ ылбыта, 2013 с., 45 сыл бииргэ этэннэ олорубуппут.

Кэргэнэ, кыһа, уолаттара, кийииттэрэ, сиэнэрэ, хос сиэнэрэ

Күндүтүк саныыр дьүөгэбит Данилова Анна Ивановна ырахан ыарытыттан күн сириттэн туораабыта бу дьыл сэтгэни 29 күнүгэр биір сылын туолар.

Анна Ивановна Нам улуунун 2 Хомуस्ताах-аар ахсынны 29 күнүгэр күн сирин көрбүтэ. Элбэх оҕолоох ыал бастакы оҕото этэ. Оҕолор улаатыларын саана ийэлэрэ үгүстүк ыарытыттан балыыһаҥа сытара. Онон Анна бырааттарыгар уонна балтыгар ийэли истин амарах сыһыананан барыларын көрөн-истэн, кыһанан-мүһэнэн, сүбэлээн-амалаан кинилэр олох суолугар эрэллээхтик үктээн бары үрдүк үөрэҕи баһылаан, үлэит буолан дьэиуот тэринэн, дьон-сэргэ хайгыыр бастыҥ ыаллара буолан ололорлоругар эдьийдэрин муударай сүбэтэ олус дүҥжэн ороолу ыла.

Бийиги дьүөгэбит Анна икки оҕолоох Граф Бизэрэгэр Оконешиников Тимофей Яковлевичка 1980 с. кэргэн тахсан көһөн кэлбитэ. 1982 с. кинилэр дьэиэ кэргэннэригэр күүтүүлээх уол оҕо төрөөбүтэ, эһэтин аатынан Яша диэбиттэрэ.

Дьүөгэбит Анна сып-сылаас дьэиэтэ бийиэхэ мэлдьи аһаҥс этэ. Кэллэспитинэ үөрэн-көтөн мичилиэн аҕай көрсөрө, остуола куруук толору астаах, итии үүттээх чэйдээх. Дьүөгэлэр көрсөн үөрэн-көтөн, ирээ-хоро көпсөтөн, наһаа астынан бары «интернат оҕолорун курдук» дэһэ-дэһэ хонон да аһарбыт.

Анна Ивановна 1983 сылтан Граф СПТУ-гар общежитиеҕа воспитателинэ үлэлээбитэ. Үлэтигэр олус бэриниллээх, пунктуальнай, аккуратнай этэ. Училищеҕа Саха сирин араас муунугуттан элбэх оҕо кэлэн үөрэнэрэ, бары общежитиеҕа ололорло. Бу элбэх оҕо араас майгылааҕа, сыһыаннааҕа барыта воспитатель көрүүтүгэр буолара. Ол онно Анна Ивановна барыларыгар тус-туһунан ирдэбиллээхтик сыһыаннаһара. Идэтин дьинг-чаччы баһылаан, таһаарыылаахтык, сатабыллаахтык үлэлээн үөрэнээччилэр, үлэтигэр сыанабылларын ыла-ра. Кини ис-ийиттэн айылҕаттан бэриллбит муударай психолог этэ, оҕолор, дьоннор санааларын курдатты таайара, олох бары хайысхатыгар үтүө сүбэһит-амайыт буолара.

Кини 1994 с. ыалдьан эмтэ-нээри куоракка көспүтэ. 1997 с.

Барнаул куоракка улахан опера-цияны ааспыта. Ол онтон ыла-та кини уһундук, ыараханлык ыалдыа да сырыттар, хаһан да ону ол диэбэккэ, үнсэргэбэккэ, кыайар эрэ буоллар тугу эмэ үлэ-лии, дьаһайа сылдыра. Ол сыл-дьан кини оҕолорун барыларын дьэиэ-уот тутталларыгар сүрүн сүбэһит буолбута.

Бийиги дьүөгэлэр билигин санаатахпытына кэрэ да кэмнэрибт өйбүтүгэр-сүрэхпитигэр умнул-лубатты хааллахтара. Бийиги дьүөгэбит Анна бу орто дойдута дьоллоох ологу олон, сылын-соруугун ситиһэн, аламаҕай, эйэ-вэс майгыта, күүстээх санаата, барыга сатабыллааҕа, дьонго-сэргэҕэ истин сыһыана бийиэхэ үтүө холобурунан хаалыаҕа.

Дьүөгэлэрэ: Сметанина Т.Т., Местникова Т.И., Павлова Л.Г., Иванова Ф.Д., Куличкина М.Г.

Балтыбыт, эдьийибит Соловьева Акулина Алексеевна күн сириттэн барбыта 3 сылын туолла.

Эдьийибит Лина оҕо сааһа төрөөбүт-үөскээбит Аппааны-тын сиригэр ааспыта. Оскуоланы Хатын-Арыыга, 2 Хомуस्ताахха, Граф Бизэрэгэр, Намга үөрэнэн бүтэрбитэ. Хан-нык да оскуолаҕа үөрэннэр мэлдьи кыһаллан үчү-гэйдик үөрэммитэ. Кини үлэһит буолуо-бутта н

пенсияҕа тахсыар диэри Хатын-Арыы дегсадыгар иитээччинэн үлэлээбитэ. Оҕолору наһаа тап-тыыра, наар оҕолор үчүгэйдэрин, туох ситиһииммиттэрин үөрө-көтө көпсирэ. Кини бийиэхэ ийэбит кэриэтэ этэ, мэлдьи би-ийэхэ кыһаллан, оҕолорбутун, сиземмитин итиһэн, сүбэ-ама бизэрэн сүүрэрэ-көтөрө. Мэлдьи кэһи тугуурдаах, минныгэс астаах көрсөрө. Дьэиэтин наһаа ыраастык тутан сибэкки арааһын үүннэрэн, оҕуруот бөҕөтүн оло-дон, соҕутоупка эгэлгэтин онгорт амсатар этэ.

Пенсияҕа тахсан баран дегса-дын наһаа ахтара, куруук бииргэ үлэлээбит коллегаларын билсэ сылдыра, кинилэр ситиһиллэ-рин астына көпсирэ. Оскуолаҕа бииргэ үөрэммит оҕолорун кытта наһаа доҕордуу этилэр, хас бы-рааһыннык буолла да үөрэ-көтө бары бииргэ бэлэтииллэрэ.

Күндү кийибитин — балты-бытын, эдьийибитин күн аайы саныбыт, ахтабыт, суохтуубут.

Бииргэ төрөөбүттэрэ

Ыарахан да сыла ааста. Дьыл-кэм эмтиир дииллэр да, сымыйа эбит. Оҕобутун ахтарбыт-са-ныырбыт күн-түүн күүһүрэн иһэр. Дьылда-хаан быһан биэр-бит кэмэ, эчи, кэмчитин... Саҥа ологу олонорон иһэн, төннөр саҕа ыарыылаах туох да суох эбит.

Бдь. 30 күнү-гэр бийиги баар-суох көмүспүт, күнгэ көрбүт соҕотох сизем-мит Кашкин Ай-талик ыарахан ыарытыттан күн сириттэн күрэм-митэ биір сыла буолар.

Кылгас кэмгэ кэлбитин бил-бит курдук сүрдээх толкуйдаах, барыны бары сатыы охсо-рдо-бурдаах этэ. 1,5 сааһыттан дьэ-сэтэн, үңкүүлээн, леголарынан тугу эмэ тутан үөрдэрэ. Легонор онорбут гаражтара, дьоннор оробуна буолаалара, кэнники 500-1000 элементтээх леголар-тан, кинигэтин көрөн оробуна роботтары онортуура. Кини аһы сизэтэһинэ, аһа ханан барарын, онтон ханнык органнарынан тах-сарын, кинигэҕэ көрдөрө-көрдөрө оробуна көпсирэ. Органнары-тын барытын ааттыыра. Ангри Бердс чыычаахтара бары ааттаах этилэр. «Ап» чыычаах көстүбэккэ сордообута даҕаны. Айпадынан интернеккэ көрбүт этэ. Син ба-лайда чыычаах набордарын ыл-быппыт кэннэ, биір наборга баар буолан үөрдүбүтэ.

Ыарахан ыарыыга сүрдээх

элбэх күүстээх эмтэнини ылар этэ да, кийини харыстыыр кур-дук, улаханлык хаппырыыста-абат этэ. Оҕобут эмтэнэригэр улахан суума наада буолан эл-бэх ааны тонсуйбуппут. Аанна-рын аһан бийиги кыһалдыабытын чугастык ылынан көмөлөспүт республикабыт олохтоохтору-гар, Минздравка, Президеммит Егор Афана́сьевич Борисовка, улууспут баһылыгар Атласов Александр Павловичка, нэһи-лиэк баһылыгар Жирков Васи-лий Гаврильевичка, бар дьом-мутугар, ырыаһыттар Лэгэн-тэйтэ уонна Сизэ́й Уолугар тугу-нан да кэмнэммит көмөлөрүгэр уонна үтүө санааларыгар ула-хан махталбытын тиэрдэбит. Этэнгэ эрэ буолун, бар дьоммут. Кыһалдылаахха көмөлөһөр үтүө санаабыт хаһан да сүппэтин.

Туманнаах кыһыҥгы кийэһэ Тахсабын таһырдыа... хараҥа, Хангайан халаантан көрдүүбүн Чабылхай биір күндү сулуһу. Санаабын этиэхпин, көпсөһөһүн, Эйиэхэ сээрэһи түһүөһүн, Ыксары кууһуохпун, сылыахпын Сүтэрибт кыһыбын-абабын... Оо, хайдак гынамын уоскуйан Ологу сангалы олоро үөрэнэн Көрсөбүн саҥа күн тахсарын. Көрдөһөм бүк түһэн турамын Кыахта биэр, күстэ эн үһөһэттэн Дьылда-хаан уурааһын толорон Көрсөүөм саҥа күн тахсарын, Харааһым ууларын дьэммин Хардыһылам инники дьылдабар.

Адьынным, суохтаатым даҕаны, Харааһым сиземмин Көрдүүбүн мөһсөһөһүн, Онгорон көрөбүн Эн кириэн кэлэргин, Ыксары кууһамын Сылыаһыбын, таптыырбын, Көтөһөһө сылдыаммыт Күлэрибн, оонһуурубун. Эйиэхэ анааммын Ас астаан ээрэбин, Аттыгар олодон Айпадтаан ээрэгин. «Кыһыаһыт Эбээ» диэн Оонһуулуун кириэргин, Таһырдыа тахсангын Эн оонһуу сүүэргин Онуоха мин эмиэ Оонһоһо барарбын Адьынным даҕаны...

Сарсыарда уһуктаат даҕаны Хамсаабат мөһсөһөһүн көрөбүн, Ийибин утары ууннарыбн Эн түһэн кэлэр да буолбаккын Көтөһөһө, куустуһан, сизтиһэн Тимир ат көлөнү минэммит Ойуурга күлүүдийн барыаһыт Үөн-көйүүр хамсырыбн көрөмүт, Улахан таас нөһүө одуулуон Тоҕо бу курдук дьиктитик хамсырыбн Үөрэтэн өр да өр көрүүбүн. Эн дьэһээр киллэриэн чизрэһи, Улитка даҕаны ылаһыҥ Отунан-маһынан аһанан Аттыгар эн доһор онгостуон. Баһар, эн зоолог буолангын Туох эрэ туһаны аҕалан Бар дьонгун үөрдүүбүн хааллааҕа. Эбэтэр эн быраас буолангын Бар дьону эмтиэһин эбитэ, Укуолаан эн эмтээн барарыҥ Майгынныр да этэ бырааска Айыкка ыарыйда диэтэххэ «Быйасты, эбээ, быйасты», — диң динигин Үрэрин хараһар бу илэ көһүннэ. Оронго сытыаран, сынныатан Төбөһөр эн баата ууларыҥ, «Чэ, бүттэ, эбээ», — диң Эн миингин оронтон туруоран Выписка биэрэнгин, үтүөрдэн ытыгарыҥ.

Бырасты, эн миингин эбээһин Мин эмиэ санаатым эйигин, Тохтообот хараһым ууларыҥ Тохтоо сатыыбын... кыайтарбат. Санаабын бу манна тиһэммин Көпсөһүт кэриэтэ саныбын, Мунчаарыт санаабын көпсөһөһүт Көпсөһүт дуу дьэммин толкуйдаан Уоскуйбут кэриэтэ сананным.

Эһэтэ, эбэтэ

Бийиги бииргэ үөрэммит до-борбут, үөлээннээхпит Жирков Владимир Павлович эмискэ олус хомотголоохтук олохтон тугу-раабыта номнуо 1 сыла туолар. Саныаһа ыарахан, олус хомот-лоох.

Оскуолаҕа үөрэнэ сылдьан Володя бастын спортсмен, ба-рыга бары дьэһүрдээх, фото-граф, юнаттар куруһуоктары-

гар сөбүлээн сылдыбыта. Ол саана оскуолаҕа кус, хаас ии-тэллэрэ, оҕуруот, хортуппуй олордоллоро.

Ахсыс кылааска сылдьан, Володялаах Гена барыбытын биір-биір хаар-тыскаҕа түһэрэн олус үчүгэй өйдөбүннүүгү хаалларбытта-ра. Билигин, саа-һыран олонорон көрдөһө, олус күндылэр, оҕо са-спытын саны-ыбыт.

Оскуолабы-тын бүтэрэн, бары тарҕаһан үөрэнэн, үлэлээн, ыал буолан ололорбут.

Бийиги кылаастан Володяла-ах Мотя бииргэ үөрэнэн, оскуола эрдэһтэн сөбүлэһэн, доҕордоһон, таптанан ыал буолбут соҕотох ки-нилэр буолаалар. Онон барыбы-тын түмэччилэр — Жирковтар.

Кылааһынан көрсүһүү Нью-куолун, Үөдэйгэ кылааһыннык-тарбытыгар барыы мероприяти-еларга «Кыргыттар, бардыбыт», — диэччи Володя уонна массеы-наттыгар тизэйн илдьэрэ. Дьэ, би-ийиги үөрүү-көгүү бөҕө буолабыт, хаартыскаҕа түһэбит уонна ха-йаан да кинини ыллабаты.

Володя ологу олус таптыыра. Кини хоһуйар хоһооннор, ай-быт ырыалара, олонхого кийи-эхэ олус тийимтиэ. Ийэ туһунан ырыалара, оҕо, сизн туһунан уон-на ветераннар тустарынан ыры-алара кини сүрээһэр олус долгу-туулаахтык кириэллэр. Кыайыы 70 сылыгар «Володябыт баара буоллар ыллыа этэ» диэн суох-таатыбыт.

Владимир Павлович улуус-тааҕы «Отуу уота», «Тулук хаара» түмсүүлэр чилиэннэрэ, «Дьурул» хомуспуттар народнай ансамбльгар кытара, оһуохай-дыт, хоһоонһут этэ. Кэнники кэмгэ өссө талаана арыллан би-лигини кэми дьүөрлээһэн олонхо-во холонмутта. Ол курдук, «Апта-мабыыл алаха аттаах Уолан эр бэрде суоппар» диэн олонхо-дүүлүйүүтэ нэһилиэккэ туруо-руллан сэгээрини ылбыта. Өссө кини оҕо эрдэһиттэн айылҕат-тан кэрэни дьүүһүр фотограф. Улуустаагы, республиканскай фотоконкурстарга элбэһтик кыт-тыбыта. «Саха сирэ» хаһыакка 2000 с., 2002 с-ха кини үлэтэ 1 миэстэни ылбыта.

Дьэиэ кэргэннэ Володя эрэл-лээх кэргэн, тапталлаах аҕа, эһэ этэ.

Тыа ыалын быһыыты-нан сөһүлээх-астаах, дэлэй оҕуруоттаах, улахан хаһаайыс-тыбалаах ыаллар этэ. Володя туспута, онорбута барыта чуол-кай, бэрээдэктээх, хотуулаах этэ. Кинилэр кыргыттарын, си-эһири кыра эрдэһиттэн тыа си-рин оловун өйдүүргэ, ыарахат-тартан чаһыйбакка үлэни тапты-ырга үөрэтэн үлэһит, үөрэхтээх, идэлэрин булбут, дьылээх-уот-таах ыал онгортотулар. Бигэ ту-руктаах, чэбдик олохтоох, айыы сиэрдээх Жирковтар дьэиэ кэр-гэтэринэн бийиги кылаас бары киэн туттарбыт.

Володя үтүө майгытынан, санаатынан дьонго-сэргэҕэ хо-лолор буолара. Эдэрдэргэ эдэр, оҕо-оҕо, кырдыаһаска-кырдыаһас диэн кини буолара.

Сарсыарда сарылы кытта Кини тэнгэ тулар. Ийиридэ-таһырдыа үлэлээн Үлэтин барытын бүтэрэр. Сып-сылаас дьэиэ Оҕо аймах уһуһунна. Итии чэйдээх остуолга Кэргэнэ Мотя кэтэһэр. Үлэ-хамнас туһунан Үөрэ-көтө көпсөһөһүт. Миннигэс сыптаах сизннэр Сүрэхтэрин үөрдэллэр.

Бийиги Володябыт ыал буол-ан, аҕа, эһэ буолар дьолу билэн, бу орто дойдуга үлэлээн-хамсаан, айан-тутан, аатын ааттатар кэн-чээри ыччаттаах ологу олонор ааста.

Бииргэ үөрэммит күндү доҕорбутун Жирков Владимир Павлович «этэ» диэн тылынан ахтар бийиэхэ олус ыарахан.

Кини сырдык мөһсөһөнэ, дьон-го үтүө сыһыана, олоххо күүскэ

тардыһыта, ырыата-тойуга би-йиги өйбүтүгэр өрүү тыһынаах буолуо.

Партизан 8 кылаастаах оскуолатын 1963 с. бииргэ бүтэрбит доҕотторо

Владимир Павлович Жи-рков Нам улууһун Партизан бөһүөлэгэр Жирковтар дьэиэ кэргэттэригэр иккис оҕонор төрөөбүтэ. Владимир Павлович Партизан 8 кылаастаах оскуола-тын бүтэрбитэ.

Мин эмиэ Партизанга Яков-лев Н.И., Яковлева А.Ф. дьэиэ кэргэннэригэр иккис оҕонор төрөөбүтүм. Партизан 8 кылаа-стаах оскуолатын бүтэрбитим. Оскуолаҕа үөрэнэ сылдьан Воло-дялаах улахан кылааска үөрэнэ сылдыалларын көрөр этим. Во-лодя үөрэһин бүтэрэн баран су-оппар идэтин баһылаабыта. Мин Володя дьэиэ кэргэнин кытта ык-са сибээстэһиим суоппар идэтин баһылааһыттан саҕаламмыта. Володя миэхэ аан маһнайгы су-оппар идэтигэр үөрөспит учу-уталым уонна холобур туттар үтүө табаарыһым буолар. Воло-дя кэргэнэ Матрена Михайловна куоракка үөрэнэр кэмигэр УАЗ уонна ГазВолга массеыналарга үлэлээбитэ, өрөбүллэргэ Пар-тизанга Волганан таһыстары-на ымсыыра көрөр этим. Воло-дя массеыната куруутун ыраас уонна ыспырааһынай буоларын сөбүлүүрө. Мин Володятан эл-бэххэ үөрэммитим.

Мин суоппар буолар баҕам баһыйан Партизан кулуубугар 3 сыл худруктан бараммын «Нам» совхоз салалтатын ыгы-рыытынан автошколаҕа үөрэнэ кирибитим. Үөрөһпүн бүтэрэн тахсыбыспар эргэ баһайы ГАЗ-53 водовоз массеынаны туттарбытара. Ол массеынабын онгорбор Володя элбэх үтүө сүбэтэ, көмөтө элбэх этэ. Эргэ баһайы массеына буолан биір да уот, туормас суох этэ, буруу-тараа бөҕөтө, барыта бары быһылыы сылдыра. Дьэ мань барытын туоратара элбэх үлэ, билин, уопут наада буол-бута. Мань барытын Володя үтүө сүбэтинэн, истин сыһыанынан элбэххэ үөрэммитим. Онтон 1985 сыллаахха оройуон киинигэр Намга сельхозхимияҕа үлэргэ кирибитим. Манна кириэрбэр Володя эмиэ күүс-көмө буол-бута. Мин совхозтан уурайан эр-биин диэһиппэр Володя «бийиэхэ сельхозхимияҕа кэл» диэбитэ.

Володя оччолорго бу тэрил-тэбэ бензовоз массеынаҕа үлэ-лии сылдыар этэ. Мин манна са-на дизельнай Урал массеынаҕа үлэлиир чизскэ тиксикитим. Володя КАМАЗ массеынаҕа көспүтэ. Онон Володябынаан бииргэ ыраах айанга айанныыр буолбуппут. Оччолорго совхоз-тар Большой Невертон уотурба тастаралара. Кыһынны тымны-ыга ыраах айанга тонуу-хатыы, үөрүү-көгүү аргыстаах айаны-ыр этибит. Володя баай уопу-та, дириң билиитэ, үтүө сүбэтэ бийигини элбэххэ үөрөһүтэ. Володя аны куруутун фото-аппаратын илдьэ сылдыар этэ. Онон кыһын буоллун, сайын буоллун хаартыскаҕа түһэрэн элбэх умнуллубат үйэлэргэ көрө сылдыар, үлэ түгэнэрин уонна бырааһынныктыгар үйэтиппит бийиги киэн туттар табаары-спыт. Кэнники сааһыран ба-ран үбүлүүдэригэр бииргэ бырааһынныктыгыр, үөрэр-көтөр этибит. Володя кэнники хоһоон, ырыа суруйар алыпка ылларан элбэх соһоону табаары-старыгар анаан айбыта.

Ахтар-саныыр аҕа табаа-рыспыт Владимир Павлович дэгиттэр талааннаах, кийи бы-һытынан көнө, сэмэй, бийиэхэ олохпугар да үлэбиитигэр да өрүү хоололор буолара. Табаа-рыспытын Володяны, кини дьэиэ кэргэнин тыһынаахпыт тухары умнуохпугу суоҕа.

Биір дэриэбинэҕэ үөскээбит, бииргэ айаннаабыт, биір идэлээбэ, Россия Бочуот-таах суол туттааччыта, Саха Республикатын транспортын үтүөлээх үлэһитэ, «Үлэҕэ кил-биэнин иһин» мэтээл кылаера, Нам улууһун ытык кийигэ Егор Николаевич Яковлев

ГРАНДИОЗНОЕ ПОСТУПЛЕНИЕ ШИКАРНЫХ, СТИЛЬНЫХ И ТЕПЛЫХ ШУБ НА ВЫСТАВКЕ «ШУБЫ НАРАСХВАТ»!

Вы мечтаете о шубе, но не можете найти то, что нужно? Нет желаемого размера, фасона и длины? К тому же, качество меха вызывает опасения? Вам надоели одинаковые устаревшие модели шуб? И так хочется быть неповторимой, самой красивой и желанной?

Грандиозная выставка «Шубы нарасхват» уже везет к Вам новую коллекцию изысканных и недорогих шуб!!! Из 1000 шикарных, стильных и теплых шуб Вы точно найдете шубку, о которой всегда мечтали. Особенной популярностью на выставке «Шубы нарасхват» пользуются роскошные, но в то же время недорогие норковые шубы. Также для Вас теплые и практичные шубы из овчины премиум-класса, енота, каракуля, нутрии, королевского рекса, лисы и солидные дубленки. На Ваш выбор шубы самых популярных цветов и почти всех размеров и длины. Качество российского производства и надежность выставки «Шубы нарасхват», проверенные 13 годами работы почти во всех регионах России, избавят Вас от риска быть обманутой. У Вас будет, действительно, качественная шуба, которая прослужит более 10 лет.

Возможен расчет наличными, картой и в кредит.
*Кредит предоставляет ОАО «ОТП Банк» лицензия №2276 от 04.03. 2008 г.

**Приходите на выставку «Шубы нарасхват» в с. Намцы:
8 декабря - ЦД им. А.Ф. Шестакова
(ул. И.Винокурова, д.8) с 10 до 19ч.**

КЭРИЭСТЭБИЛ

Мин Владимир Павлович бастаан билсим - Жатай хаһаайыстыбаннай маҕаһыныгар, бииргэ төрөөбүт убайа Геннадий Павлович Жирков билсиринэрбитэ. Онно убайды бырааттылар үкчү дьүһүннээхтэр эбит дии санаабытым. Владимир Павлович «Нам» совхоз бензовозка үлэли сылдыар быһылаара.

1980 сыллаахха «Сельхозхимия» диэн тэрилтэ үлэтин саҕалабыта. Бастагы тэрилтэ председателинэн Иван Серафимович Шарпов аһаҕыта. Мин ол тэрилтэ суоппарынан үлэҕэ киирбитим. Үһүс сылын үлэли сырыттаһына «Нам» совхоз Партизан отделениеттан хас да уолаттар үлэҕэ киирбиттэр, ким тракторһынан, ким суоппарынан. Олорго Владимир Павлович эмиз баара. Кини «Сельхозхимия» суоппарынан үлэҕэ киирбитэ. Киниэхэ бастаан эргэ соҕус ЗиЛ-130 бензовоз биэрбиттэрэ. Володя техникаҕа сыстаҕаһа сразу биллэр этэ. Кининэн хайдах эрэ барыта уурбут-тушпут курдук этэ. Өр ҕымматаҕа ЗиЛ-130 массынатын сүүрдүбүтүнэн барбыта. Жатайтан, Аллараа Бэстээхтэн көрүүчэй таһар этэ. «Таһар» диэн этэргэ дөбөн, көрүүчэй таһыта олус кутталлаах үлэ буоллаҕа. Биир бэйэм бензовозу көрө-көрө куттанабын. Кини массыната алдынан турбутун олох өйдөөбөспүн. Ол курдук олус бэринилээхтик үлэлээбитэ. Ол иһин буолуо тэрилтэтэ өр ҕымматаҕа сабыс-саҕа ММЗ-554 самосвал массына биэрбитэ. Кини онно Кангаластан чох, Дьокуускайтан араас таһаҕас таһара. Биһиги ол көмгэ Золотинка станциятан уотурба, Большой Невер станциятан араас таһаҕас таһар этибит. Онтон ыраах айан умсугутта дуу, өр буолбата, Володя биһигини

кытта айаннаһар буолбута. Айанны, бииргэ сылдыан онно билбитим, билиитэ-көрүүтэ чыҥха атын этэ. Дьону кытта ылыннарыллаахтык көрсөтөрү. Кини билбитэ-көрбүтэ баар эрэ буолара, техника алдыанара ханна барыай, онно кини сүбэтэ-амата элбэх буолара, араас бэтиэхэ тыллары сангаран кинини күллэрттирэр, наһаарыһабын көтөбөрө. Айанга сылдыан элбэх хаартыскаҕа түһэрэрэ, ол билгин миэхэ (барыбытыгар) семейнэй альбомбар баар. Сорох көмгэ ол хаартыскалары көрөн «үчүгэйдик даҕаны сылдыбыт эбиһпит» дии саныгытын. Кини хаартыска түһэриитинэн урут эрдэ дьарыктаммыт эбит. «Ат сүүрдэбинэ – ыт сүүрэр» диһлэрини, онноорор, мин саҕа «Зенит» фотоаппарат атыылаһан ылан биир бириэмэҕэ хаартыска түһэриитинэн дьарыктана сылдыбытым, онно Володя олус диэн үөрбүтэ.

Онтон Владимир Павловичка саҕа КАМАЗ самосвал массына биэрбиттэрэ. Ол массынатынан эмиз ыраах айанга сылдыар этэ. Илин энгэр улуустар дэлби курааннааннан, от тийиһигэр, Кэбээйи Сииттэтигэр, Түбэттэн Чурапчы, Мэнэ-Хаҕалас улуустарыгар от тиэрдэр этибит.

Кэлин 1990 сыллардаахха эбитэ дуу, удобрения ыһар аналлаах оборудованиелаах Урал-5557 маркалаах массына кэлбитигэр, онно олорпунтара. Удобрение ыһытыгар Партизан нэһилигэтин ыччата Алексеев Валерий Гермогенович биригэ-дьиһиринэн аһаҕыта. Онон эбитэ дуу, биригэттигэр Партизан нэһилигэтин уолаттарын хомуйбута быһылааҕа.

Манна даҕаны Владимир Павлович үрдүк таһаарылаахтык үлэлээбитэ. Удобрение ыһыта улахан болдомтоҕо сылдыар этэ, тойон-хотун кэлэн куруук бэрбиэркэлииллэрэ. Онон эбитэ дуу, дьон удобрение ыһытыгар

улаханниктардыспат этилэр. Ону Партизан нэһилигэтин уолаттара кыайа тушпуттара. Кинилэргэ спецоборудованиелаах икки саҕа Урал-5557 массыналары анаабытара. Биригэр Валерий Гермогенович Алексеев, иккиһигэр суруйбутум курдук Владимир Павлович олорбута. Володя ол массынатынан кыһынын лесовоз буолар этэ. Тэрилтэҕэ да чааһынай дьонго даҕаны дьыз маһын тыаттан киллэрэн дьон хайҕабылын ылбыт буолуохтаах. Биир бэйэм суол алдына турдаһына дьызм маһын киллэрэригэр көрдөспүтүм. Ону кини ылынан 4 рейс онорбуттаах. Билигин олорор дьызм баар онон тутулулубута буолуо. Володя мин көрдөһүүбүн ылымматаҕа буоллар, оччолорго дьызм маһа «атахтаммыт» да буолуон сөбө. Онон биһиги дьыз көргөн киниэхэ махталбыт улахан.

Кэлин сааһыран эбитэ дуу, эбэтэр хаһаайыстыбатын көрөөрү Партизаньыгар төннүбүтэ. ЖКХ тэрилтэтигэр көчөгөрүнэн үлэҕэ киирбитэ. Мин эмиз чааһынайынан бараммын «Сельхозхимия» тэрилтэтигэр уурайытым. Кини үлэлиир котельнайыгар чох аҕаллаһына, өр көрсүбэтэх дьон быһытынан сэлэһэн олорор этибит. Куруук «Сельхозхимия» дьонун, үксүн суоппардарын ыйыталаһан тахсар этэ. Ким ханна тийибитин, ким ханна айанны сылдыарын тоқкоолоһор этэ. Биридэ киһэ хойут чохпун сүөкээн баран, таһырдыа иккиэн турдахпытына, трасса устун кыһынгы тымныгыга улахан айан массына «лиһигирээн» ааспытын, Володя ону хайдах эрэ сайыспыты дуу, эбэтэр эдэр сааһын санаан дуу, эбэтэр айар иэйиитэ киирэн дуу, өр баҕайы массына тыаһын иһиллэн турбута. Арааһа ол кэнниттэн «Алгыһым миэнэ» диэн хоһоон айыллыбыта, кэлин мелодия айбыта быһылааҕа.

Кочегардыыр бириэмэтигэр айар куттаах буолан хоһоон суруйарга, мелодия айар талаана күүскэ сайдыбыта. Олонгохотун (суоппардар тустарынан) бэчээттэтэн хас биридди табаарыстарыгар бөлөх ууммута.

Владимир Павлович «Сельхозхимия» тэрилтэтигэр үлэлээбит былаһын тухары, төһөлөөх дьон махталын ылбыта буолуой... Тыа хаһаайыстыбатын министрвотыттан, бэйэтин оройуоннааҕы «Сельхозхимия» тэрилтэтигэр элбэх грамоталары, харчынан бириэмийэлэри ылбыта.

Кэлин Владимир Павлович ЖКХ тэрилтэтигэр уурайбыта, мин эмиз ИП-бын тохтоптуум. Володя Нам селотугар кэллэбинэ «Жигули» массынатынан миэхэ таарыйар буолара. Онно кини эмиз туғу эрэ «онорбут» киһи диэрэ. Холобура, от тийэр, бэйэтэ сүөкэнэр, кэбиһилээх от туран хаалар причебын. Куруук тумир, угольник, ступица, швеллер ыйыталаһан тахсар этэ.

Мин Партизанга сырыттаһына эмиз Жирковтар дьыз көргөттэригэр сылдыар этим. Матрена Михайловна хойуу үттээх эһин иһэ-иһэ ону-маны үөрэ-көтө сэлэргэлэр этибит.

Партизан нэһилигэр Жирковтар дьыз көргөннэрэ Матрена Михайловна онна Владимир Павлович дьонго көрөхсөтөр, элбэх ыал кинилэргэ тэннэһэ

сатаабыттары буолуой. Ол курдук, кинилэр иккиэн даҕаны айар дьобурдаах, талааннаах кэргэн ыал буолаллар. Тыа сиригэр олорор сиринэн хаһаайыстыба тутан, оҕурутот аһын, хортупшуйу күүскэ олордон кэллилэр.

Матрена Михайловна бэйэтэ үлэлиир ыстааһа барыта оскуолаҕа аһаҕыт буолан төһөлөөх оҕону иһпитэ буолуой. Ол быһыгар үс көрчөөн кыргыттары ийтэн таһаардылар. Кыргыттар бары үөрэхтээх, эмиз дьоннорун курдук айа-тута, үлэли-хамныы сылдыалларыттан дьон үөрэ-көтө көрөр буолуохтаахтар. Кыргыттар үһүн ыал ийэлэрэ, дьонноругар хас да сиэн бөлөхтээтилэр.

Ону баара ыал аҕаалаар аҕалара, эһэлэрэ, дьыз кэргэн аҕа баһылыга, атаҕар сүүрэ-көтө, үлэли-хамныы сылдыан эмискэ ыарахан ырытыттан бу орто дойдуттан, хаһан да кэлбэтти барбытыттан барыбытын соһуптута. Манник киэн көүстөтүөх, туохха барытыгар дьобурдаах, талааннаах киһини кытта билсиринэн, добордоһон, алтыһан ааспыт көмнэрим мин олоғум көрө кэрчигэ буолар.

Владимир Павлович аттыбытыгар баара буоллар төһөлөөүү айыа-туғуо, дьыз көргөнигэр күүс-көмө буолуо этэй.

Бидан дьылларга быраһаай, эйбэс доғорум, табаарьһым...
Ахтыһы суруйда И.И. Иванов.

Нам с.

Күндүгү саныыр, ытыктыыр эдьийбитигэр Алексеева Людмила Петровна, балтыларбытыгар Марианнаҕа, Тураҕа, күтүттэригэр, сиэннэригэр тапталаах кэргэн, аҕалара, эһэлэрэ АЛЕКСЕЕВ Семен Иннокентьевич күн сириттэн соһомурдук, хомолтолоохтук барбытынан дириг кутурбаһытын тиэрдэбит. Аһыгытын тэнгэ үлэстэбит. Макаровтар, Артамоновтар, Билокиннар	Хамаҕатта нэһилигэтин олохтооҕо, ытыктыыр киһиһит, учууталбыт, педагогическай үлэ ветерана, элбэх олооһо ийэ, тапталаах эбэ ЗАХАРОВА Галина Алексеевна ыарахан кыһын күн сириттэн барбытынан көргөнигэр Николай Дмитриевичка, ололоругар, сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар коллектив аатыттан дириг кутурбаһытын тиэрдэбит. ХСФЛ коллектива
Күндүгү саныыр эдьийбитигэр Алексеева Людмила Петровна уонна кини кыргыттарыгар Туяра Семеновна, Марианна Семеновна, кинилэр дьыз көргөттэригэр тапталаах кэргэн, аҕалара, эһэлэрэ АЛЕКСЕЕВ Семен Иннокентьевич соһуочу күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаһытын тиэрдэбит. Намтан, куораттан Семеновтар, Бурцева К.Н. дьыз көргөттэрэ	«Нам улууһа» муниципальнай тэрилли дьаһалтата, бииргэ үлэлиир коллегиябытыгар Корякина Раиса Николаевна, кини дьыз көргөнигэр тапталаах ийэлэрэ, эһэлэрэ, Хамаҕатта нэһилигэтин бочуоттаах олохтооҕо, өр сылларга үөрэтири эйгэтигэр үлэлээбит үлэ ветерана ЗАХАРОВА Галина Алексеевна олохтон туораабытынан дириг кутурбаһытын тиэрдэбит.
Күндү биригэ үөрэммит дьүөгэбитигэр Алексеева Туяра Семеновна, кини дьыз көргөнигэр, чугас дьонун тапталаах аҕалара, эһэлэрэ АЛЕКСЕЕВ Семен Иннокентьевич соһуочу күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаһытын тиэрдэбит. Биригэ үөрэммит оҕолоро, 1988 с. ытык	«Хамаҕатта нэһилигэ» МТ дьаһалтата, депутаттары, нэһилиэк ветераннарын сэбиэттэрэ Хамаҕатта нэһилигэтин олохтооҕо, педагогическай үлэ ветерана, улахан дьыз кэргэн күн күбэй ийэтэ, эйбэс эбэтэ ЗАХАРОВА Галина Алексеевна үһүн, ыарахан ырытыттан күн сириттэн туораабытынан тапталаах кэргэнигэр, СР Норуотун хаһаайыстыбатын үгүөлөх үлэһитигэр, «Граждандай килбэһин иһин» бэлэз хаһаайыгар, Нам улууһун, Хамаҕатта нэһилигэтин бочуоттаах киһитигэр, нэһилиэк ытык Сүбэтин салайааччытыгар, Хамаҕатта сэхэ-французскай лицейин директоры хаһаайыстыбаннай үлэс солбуйааччытыгар, педагогическай, муниципальнай үлэ ветераныгар Николай Дмитриевич Захарова, ололоругар, сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар дириг кутурбаһытын тиэрдэбит.
Глубоко скорбим о смерти ПРОТОДЬЯКОНОВОЙ Анфисы Петровны, педагога с большой буквы и замечательного человека. Длня нас она всегда была примером заботы, чуткости и внимания к ученикам. Выражаем наши искренние соболезнования. Выпускники НСШ № 2 10 «а» класс, 1984 г.	Итыктабыллаах Николай Дмитриевич Захарова, СР Норуотун хаһаайыстыбатын үгүөлэ үлэһитигэр, муниципальнай, педагогическай үлэ ветераныгар, ололоругар, сиэннэригэр, санаспытыгар Марина Дмитриевна Васильевага тапталаах кэргэн, ийэлэрэ, эһэлэрэ, саҕаһа, педагогическай үлэ ветерана, улахан дьыз кэргэн күн күбэй ийэтэ ЗАХАРОВА Галина Алексеевна үһүн, ыарахан ырытыттан күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаһытын тиэрдэбит, аһыгытын тэнгэ үлэстэбит. Хамаҕаттаттан, Николайтаан, Дьокуускай куораттан Васильевтар
«Үөдэй нэһилигэ» МТ дьаһалтата, нэһилиэк ветераннарын уонна инбэлииттэрин сэбиэтэ нэһилиэк олохтооҕо ЕГОРОВ Михаил Владимирович күн сириттэн үһүн ырытыттан олохтон туораабытынан биригэ төрөөбүттэригэр, уолугар, чугас бары аймахтарыгар дириг кутурбаһытын тиэрдэбит.	Убаастыыр ыалбыт, дьүөгэбит, Хамаҕатта нэһилигэтин олохтооҕо, элбэх олооһо дьыз кэргэн ийэтэ, эйбэс эбэтэ ЗАХАРОВА Галина Алексеевна ыдыдан олохтон барбытынан көргөнигэр Николай Дмитриевичка, ололоругар, сиэннэригэр дириг кутурбаһытын тиэрдэбит. Чугас ыалларгыт Софроновтар, Охлопковтар
Кийинипитигэр Корякина Раиса Николаевна, уолбутугар Николай Николаевичка, ололоругар Анжелаҕа, Галинаҕа, аҕаларыгар. Хамаҕатта олохтооҕо Захаров Николай Дмитриевичка уонна бары ололоругар тапталаах ийэлэрэ, эһэлэрэ ЗАХАРОВА Галина Алексеевна ыарахан ырытыттан күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаһытын тиэрдэбит. Намтан Даниловтар, Корякиннар, куораттан Ощепковтар, Корякиннар	Биргэ үөрэммит дьүөгэбитигэр Захарова Екатерина Николаевна, кини дьыз көргөттэригэр тапталаах, күн күбэй ийэлэрэ, эһэлэрэ ЗАХАРОВА Галина Алексеевна ыарахан ырытыттан орто дойдуттан барбытынан дириг кутурбаһытын тиэрдэбит. Аһыгытын тэнгэ үлэстэбит. Хамаҕатта орто оскуолатын 1992 с. выпускника уонна кылаас салайааччыта
Биргэ үөрэммит дьүөгэбитигэр Захарова Екатерина Николаевна, кини дьыз көргөттэригэр тапталаах, күн күбэй ийэлэрэ, эһэлэрэ ЗАХАРОВА Галина Алексеевна ыарахан ырытыттан орто дойдуттан барбытын бары билэр дьонугар диригтик курутуһан туран иһитинэрэбит. Убайа, ийэтэ, эдьийиэ	Биргэ төрөөбүт быраапыт СУХАНОВ Дмитрий Васильевич соһуочу хомолтолоохтук олохтон барбытын бары билэр дьонугар диригтик курутуһан туран иһитинэрэбит.

Кылаабынай редактор В.Г. Касьянов

ОТДЕЛЛАР:
редакторы солбуһааччы — **41496**,
хаһыаты тангы — **41332**,
бухгалтерия — **41141**,
факс — **41141, 41496**.

Тэрийэн таһарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуһун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэзээн көрүүгэ Федеральнай сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ПИ №ТУ14-0216**.

Сурукка ааккытын-суолугутун, үлэтигин, дьыэбит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияҕа киирбит суруктар төнөрүллүбөттөр. **Автор этэрэ хаһыат санаатыһын мэлдьи биир буолбат.**

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улуһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложной ул. 4.
E-mail: Namtsy41141@mail.ru

«Энсиэли» хаһыат РИС талылына, таһылына уонна бэчээттир сыһар бэчээттэннэ. **Аадырыһа:** Нам сэл. Заложная ул. №4 Формата А3. Кээмэйэ 2,5 бэчээт. Лиис **Көңүл сыананан атыһыланар Индекс — Р0005.** Тираһа — 1504 Бэчээкэ илии баттаньтын графига — 12:00 с. 27.11.2015 с. Бэчээкэ илии баттанна — 11:20 с. 27.11.2015 с.